

SLOVENSKI JADRAN

Dr. Verzijev Koper

LET 3, ŠTEV 4

Koper, petek 22. januara 1954

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

Zaodločno izvajanje sklepov VI. kongresa

V soboto in nedeljo je zasedal plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, ki je med drugim obravnaval tudi primer tov. Djilasa. Na plenumu je najprej spregovoril tov. Tito, ki je obširno prikazal elemente Djilasovega odstopanja od ZK, nato je tov. Kardelj nadrobno analiziral Djilasove članke. Plenum je po obširni razpravi sprejel ustrezajoče sklepe in tov. Djilasa izključil iz CK ZKZ ter mu odvezl vse partijske funkcije. Obširneje o plenumu poročamo na 4. strani. Tu pa primašamo zaključne besede tov. Tita. V zaključni besedi je tovarš Tito dejal:

Rad bi povedal nekaj besed v zvezi z diskusijo, v zvezi z razpravo tega primera s tov. Djilasom.

Menim, da ni tukaj med nami nikogar, ki bi po vsem tem mučenem, kar smo morali tukaj razpravljati, vendar ne občutil velikega zadovoljstva, da smo se prepričali, da je naša Zveza komunistov neprobojna monolitna skala (glasovi: tako je!), da imamo močno partijo, da imamo idejno in politično enotnost in da nobena sila ne more te naše idejno politične sile razbiti. O tem se je lahko prepričal tudi tov. Djilas. Menim, da mu bo to velika moralna opora, da bo v bodoče bolj realno gledal tudi na to silo, ki naj žene naprej razvoj socialistizma v naši državi in ki je zato edino sposobna, ker ni nobene druge sile, ki bi bila takšna kot je delavski razred z Zvezo komunistov na čelu. — In razume se, vsi skupaj združeni v Socialistični zvezi delovnega ljudstva, — ni nobene druge sile v naši državi razen te, ki je sposobna pripejati do konca to največje breme in eno najtežjih stvari, to je — družbeno preobrazbo.

Tovarši! Mi smo prav pri tem primeru videli, da nam — kljub temu, da je to neprobojna in ne-premagljiva sila — če polagamo premalo pozornosti na posamezne pojave, lahko včasih celo tudi povzeti najnepomembnejšega značaja, če se jih pusti nadalje razviti, napravijo velike ovire, in da je zato treba tako sedaj, kakor v bodoče bolj resno, bolj budno izvajati sklepe VI. kongresa. Mislim, da bomo morali o teh stvareh še govoriti, ker je tu cela vrsta stvari, o katerih bo moral razpravljati naslednji plenum, ki ga bomo morali imeti čez mesec ali mesec in pol o organizacijskih vprašanjih naše Zveze.

Mi smo sedaj vsi zelo dobro videli — menim, da je uvidel tudi tov. Djilas — kako iluzorno je misliti, da smo že likvidirali razrednega sovražnika. Razredni sovražnik živi v raznih oblikah, zakrinkan pod raznimi oblikami, čim se nekje samo malo nudi možnost, da se eksponira, evo ga, tu je. Ta razredni sovražnik je še dokaj močan. Nameč njegova destruktivna sila — če bi se mu dala možnost, da jo razvije — bi bila lahko nevarna in bi nam lahko napravila dosti velikih neprilik. Razume se, da ni to toliko nevarna, da bi nas lahko spravila z naše poti, vendar pa tako, da nas lahko do gotove stopnje ovira na tej naši poti.

Prav primer tov. Djilasa je to pokazal — to kar je on subjektivno hotel, kakor sam pravi — to je še hitrejši razvoj k demokraciji in strahu, da se ne bi izgubili v birokraciji — da taki primeri lahko ovirajo in stagnirajo v gotovem smislu razvoj demokracije, kajti kadar se prične uporabljati silo in kadar je treba nekoliko ostreje nastopiti, gre demokracija v gotovem smislu počasneje. Dokler so pri taki pojavni — in menim, da bomo

moralni o tem razpravljati po tem plenumu — dokler se v raznih oblikah kažejo nastopi teh raznih tujih elementov spodaj, in v zadnjem času so dvignili glave na vseh straneh, moramo najodločneje izvajati metode, ki jih je v danih pogojih nujno treba uporabiti proti tistim, ki zavirajo razvoj socializma. Razume se, da so te naše metode mnogo miljše, kakor so bile, toda vseeno

so dovolj odločne, da onemogočijo vsakega nasprotnika našega družbenega razvoja.

Kar se tega tiče, kar se zunaj govori in piše, kar delajo sovražniki zunaj — oni zvone na vse zvono. Vsi so se oglašili, Nikoli nisem opazil, da bi se toliko govorilo o Jugoslaviji, kakor te dni. Gledatega so različni razlogi. So socialni demokrati in demokrati, ki pravijo, da je v Jugoslaviji prišel razvoj tako daleč, da lahko ljudje, kakor Djilas, svobodno govorje in kritizirajo tiste osnovne postavke, na (nadaljevanje na 4. strani)

Novi gospodarski sistem v Jugoslaviji razširjen na cono B

Gledate na naravno naslonitev gospodarstva v jugoslovanski coni STO na jugoslovansko gospodarstvo je potrebno ustvariti vse pogoje, da bi tukajšnja podjetja bila popolnoma izenačena s ostalimi jugoslovanskimi podjetji. Iz tega sledi, da je popolnoma pravilno in potrebno, da so predpisi, ki so začeli veljati 1. januarja letos razširjeni tudi na tukajšnje ozemlje.

V čem je bistvo novih predpisov in kaj ti prav za prav primašajo?

Novi gospodarski predpisi pomenujo nadaljnjo krepitev socialističnega sistema in delavskega samoupravljanja v gospodarskih organizacijah.

Novi gospodarski predpisi vnašajo več stabilnosti in preciznih elementov, s katerimi morajo računati pri svojem delu gospodarske organizacije in njihovi delovni kolektivi. Na osnovi teh novih uredb morajo delovni kolektivi točno poznati vrednost osnovnih in obratnih sredstev, ki jih imajo v upravljanju in na podlagi tega imajo tudi določene obveznosti do skupnosti.

Na osnovi teh predpisov bodo kolektivi na jasnem, kaj morajo iz dohodkov podjetja dati za amortizacijo osnovnih sredstev in kaj priпадa njim, kaj skupnosti.

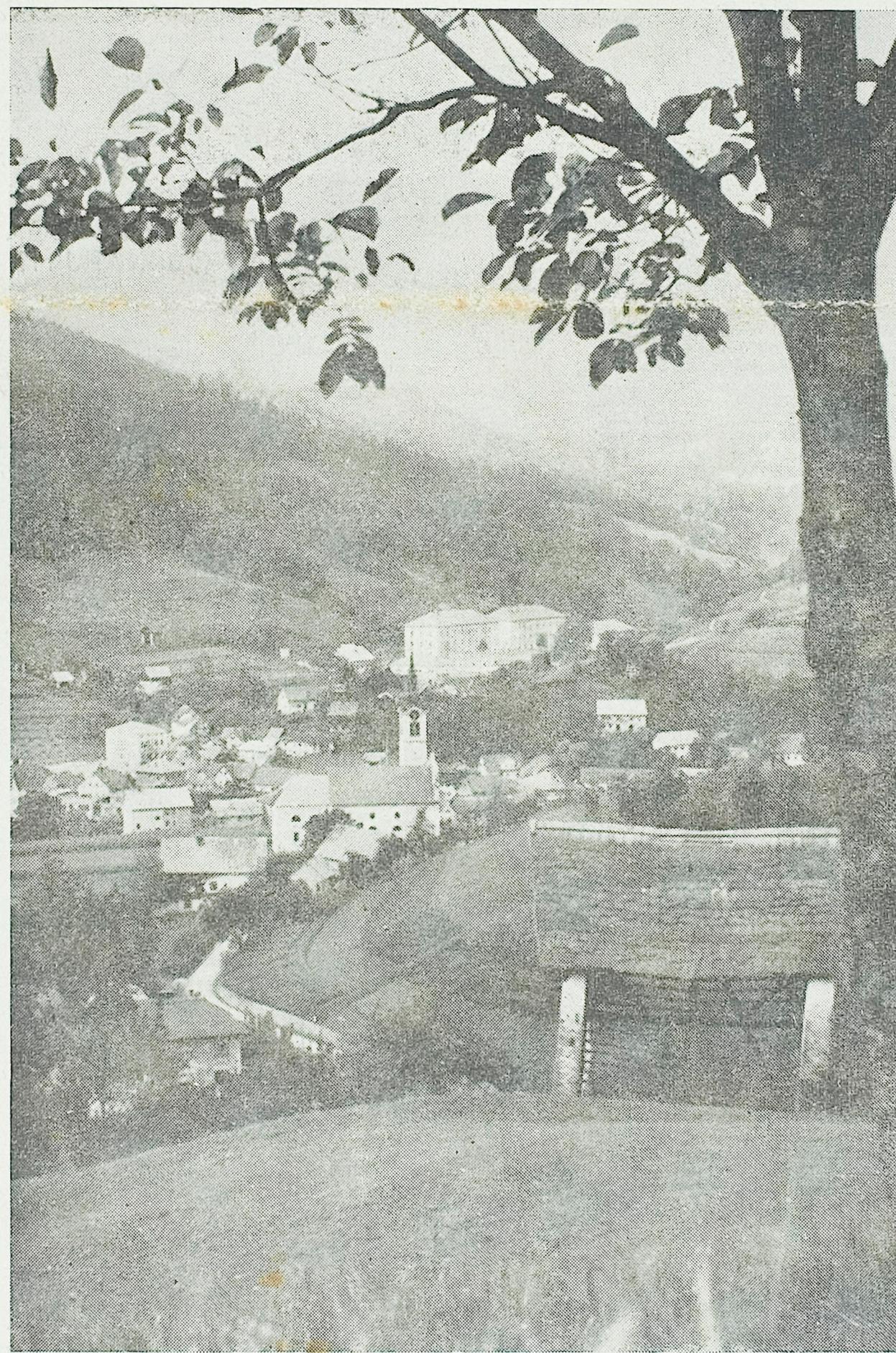
Na podlagi dosedanjega sistema je prišlo večkrat do tega, da kolektivi niso vedeli, kaj imajo in s čem lahko razpolagajo. Zaradi stabilizacije pravice delovnih kolektivov in njihovih obveznosti do skupnosti so bile nujne nove uredbe.

Novi sistem se razlikuje od prejnjega, da zaračunava obveznosti do skupnosti ne na podlagi plačnega fonda, pač pa na podlagi bilance. Tako bodo kolektivi zavezani, da po ugotovljeni vrednosti zaupanih jih osnovnih sredstev zagotove svojim delom sredstva za njihovo amortizacijo, da odvedejo določen odstotek na osnovna sredstva v družbeni fond za nove investicije. Iz dohodkov podjetja je treba še zagotoviti fond za plače, ki se pri podjetjih, ki delajo v ugodnejših pogojih, obdavči, da so tako vsa podjetja v tem pogledu enaka.

Nove uredbe težijo predvsem zatem, da se podjetja še bolj osamosvojijo in da imajo možnost razvijati iniciativno pri delu in proizvodnost celotnega podjetja.

Od takega načina dela lahko prisluhujemo vse večje sodelovanje v okviru posameznih podjetij in lokalnih organov oblasti. Nove uredbe težijo zatem, da se lokalne skupnosti začnejo brigu za splošne probleme občine, za razvoj življenskega standarda itd. Prav zaradi tega bo participacija posameznih republik vse manjša.

Z razširjivo teh novih gospodarskih predpisov na naš teritorij pa ne predvidevajo participacije Zvezze in republik na dohodke tukajšnjih podjetij. Nasprotno, poleg dohodkov, ki jih ustvarjajo tukajšnja podjetja in ki jih bodo v celoti porabili za potrebe tukajšnjega prebivalca, bo Jugoslavija tudi letos dala znatno dotacijo v obliki pomoči in kreditov za investicijska dela v letošnjem letu.

TAKO IZLEDALA DANES CERNO, NEKDANJE PARTIZANSKO SREDIŠČE.

V sežanskem okraju je stremljenje za kulturno prosvetnim udejstvovanjem vedno večje

Včetina od 21 prosvetnih društev v sežanskem okraju prav marljivo dela na vseh področjih kulturno prosvetnega udejstvovanja. Neredko morajo ta društva prenagovariti resne ovire in težave, ki se včasih zelo nepremostljive.

Težavneje pa je kulturno prosvetno delo v Brkinih in tistem delu Slovenske Istre, ki spada pod sežanski okraj. Na okrajni skupščini Ljudske prosvete so sprejeli sklep,

pa bo Prosvetni teden, z namenom vzbuditi in poglobiti kulturno prosvetno delo po vseh vasah okraja.

Vsi tisti prosvetni delavec, društva in pevski zbori, ki so v preteklem letu pokazali vidnejše delo in napredek, so bili nagrani z denarnimi nagradami in so prejeli tudi priznalne diplome. Želimo, da bi tudi v tem letu delali z isto neuklonljivo vztrajnostjo.

—jaz—

lastno elektrarno. Posebno skrb so posvečali gradnji ceste na Dražgoše, (ki so pozname iz borb decembra 1941). Za to cesto so porabili 10 milijonov dinarjev.

Sedaj so obnovljene vse stavbe in gospodarska poslopja, ki so bila v vojni porušena, zgradili so nov televodni dom, v katerem imajo filmske predstave in druge prireditve, zgradili so novo osnovno šolo in gimnazijo. Sedaj gradijo stanovanja za učitelje in profesorje. Tudi gradnja zasebnih delavskih hiš in narašča. Lani so delavci in drugi zgradili okoli 40 hišic, kar je precej pripomoglo za ublažitev stanovanjske krize.

Počivali so si osemletni program, v katerem predvajajo izpolnit vse vrzeli v gospodarstvu in dvigniti življenjsko in kulturno raven prebivalcev.

—dv—

Nova Gorica

Filatelično društvo Nova Gorica je imelo svoj redni letni občeni zbor, kateremu je predsedoval dr. Marušič Franc. Udeležila se ga je večina članov iz vseh krajev Vipavske doline. Vse člane je zelo zanimalo poročilo upravnega odbora, gospodarja in nadzornega odbora. Kritika, ki je bila namenjena pasivnim članom, je vzbudila po podanih poročilih precej razprave.

Pri volitvah v upravnem odboru društva je bil ponovno izvoljen za predsednika dr. Marušič Franc, za tajnika Ravnik Marko, za gospodarja pa Marušič Oto. Izvoljena sta bila tudi dva delegata, ki bosta zastopala društvo na občinem zboru FZ Slovenije v Ljubljani. C. B.

V Sežani odpirajo nove trgovske lokale

Trgovsko podjetje »Preskrba« v Sežani je te dni odprlo nov trgovski lokal za prodajo tekstilnega, galanterijskega in kosmetičnega blaga ter vseh vrst obutve iz tovarne v Mirnu pri Gorici. Lokal je v srednji Sežani in je eden od najlepše urejenih, moderno opremljen z novim inventarjem in tremi izložbenimi okni, ki takoj pritegnejo pozornost kupev. Ima zelo bogato izbiro zgoraj omenjenega blaga in obutve.

Tak trgovski lokal je bil v Sežani zelo potreben. Sedaj bodo imeli kupeci na razpolago večjo izbiro in se bo lahko razvila konkurenca med prodajale.

»Preskrba« je treba dati priznanje saj je že lani preuredila nov lokal za prodajo železnine in ga mo-

Nova cesta v Brkinih

Tečaj za žensko mladino obiskuje sedem deklet. Pravijo, da jim bolj ugaajo praktične vaje kot lanska teoretična predavanja.

Zadnjega roditeljskega sestanka se je udeležilo toliko staršev, kot še nikoli prej. Izvolili smo nov petčlanski šolski odbor. Že drugi dan po izvolitvi je imel novi odbor sejo in je razpravljal o gradnji nove žole Cajnarjih. Trdno sem prepričan, da bo novi odbor zavzel pravo stališče za gradnjo šole, ki je zelo potrebna. Zamašamo se tudi na okraj LO Postojna, da bo dal potrebna denarna sredstva. Če bo prišlo do uresničenja gradnje šole, bi k nam prišlo še kakih 20 otrok iz treh bližnjih vasi. Šola bi lahko postala dvoodelna in bi jo obiskovalo kakih 60 otrok. Sedaj hodijo ti otroci v Begunje, čeprav je daje kot v Cajnarje.

V vasi imamo sedaj kar dve goščini: eno vodi kmetijska zadružna, drugo privatni zakupnik. Kaže, da bo konkurenca rodila sadove, tako pri žepu kot pri postrežbi. No, najbrže bo tudi vino boljše. Vsaj tako upamo.

Ivan Vidrih

Brezvestnost in potuha

Ob letni inventuri v poslovnični trgovskega podjetja Egide — Bombarona v Čevljarski ulici je dotedanja poslovodkinja Lonzar Nerina prikazala za 254.890 din več blaga, kakor ga je dejansko bilo v zalogi. Pri ponovni inventuri, nekaj dni zatem, so poneverbo ugotovili. Lonzarjeva je takoj po prvih ugotovitvah priznala na direkciji utajo okrog 180.000 din in jo motivirala s tem, da je denar dala za »Vešpo« svojemu fantu, ki pa ji je pozneje poenigil v Trst.

O tem je direkcija vedela že 5. januarja, ni pa ničesar ukrenila, da bi to kaznivo dejanje prijavila pristojnim organom. Še dne 11. januarja so nekateri člani na seji upravnega odbora nasprotovali direktorju, ki je zahteval za Lonzarjevo takojšnjo odpustitev. Šele po daljši razpravi se je večina zedinila in pristala na direktorjevo zahteko.

—šč—

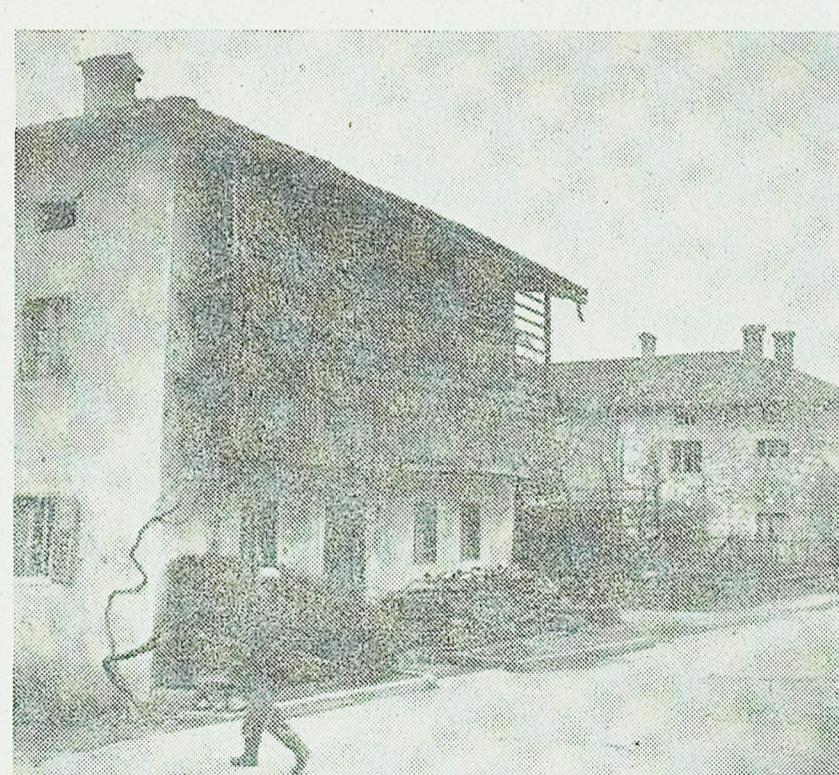
KAJ JE NOVEGA V CAJNARJIH?

—

Kmetijska zadružna je lani v pozem poletju začela z građnjo svojega doma. Dom bo lep in prostoren in bo v njem prostora za trgovino, skladišče, gostilno in drugo. Za sedaj je dom že pod streho. Spomladno bodo z gradnjo nadaljevali in upajajo, da bodo v nekaj mesecih končali.

—

Ze do sedaj je zadružna investirala v gradnjo okrog 2.500.000 din. To je bil tudi vzrok, da otroci letos niso bili obdarovani z Novoletno jelo. Otroci pa so vseeno pripravili

Tako ko koruza dozori, jo po nekateri vseh na Tolminskem spravijo, klasje povežo v dolge kite in jih izvesijo na sončni strani hiš

derni opremila. Istočasno pa je poskrbela za konkurenco, ker ima v Sežani svojo poslovnično za prodajo železne in odrasli silvestrovili v Studenem. KUD je pripravil igričo in nekaj pevskih toč.

Za Sežano pomeni to velik napredok in izboljšanje trgovine in hkrati tudi olješanje zunanjosti mesta.

C. B.

lepo prireditve. Vse točke je naučil tov. Anton Avsec, za kar mu gre vse priznanje. Prav tako so otroci in odrasli silvestrovili v Studenem. KUD je pripravil igričo in nekaj pevskih toč.

V Cajnarjih dobivajo otroci malico, ki jim zelo tekne, zlasti sedaj, ko je zima in se mladi želodžki kaj kmalu spraznijo. Za to se otroci lepo zahvaljujejo okrajnemu LO Postojna.

IGA VAS ZAKLJUČEK GOSPODINJSKEGA TEČAJA

V nedeljo so dekleta s kulturno prireditvijo zaključila trimesecni gospodinjski tečaj, ki sta ga vodili Ivanka Berec in Ivanka Sterle. Ob tej priložnosti sta govorila ravnateljice višje gimnazije v Starem trgu in tovarš Matevž Hace, ki je podprt potrebo večje izobrazbe naše kmečke mladine in čestital mladim na doseženih uspehih.

Dekleta so razstavila svoje ročne in kuhrske izdelke. Na tečaju so se učile poleg kuhanja tudi vezenja, krojenja, pletenja in imela svoj pevski zbor, ki je nastopil na prireditvi. Vodil ga je naš učitelj-veteran Ivan Mercina, ki vodi tudi moški oktet v Starem trgu.

Na zakuski so bile tudi matere gojenk, ki so bile prav zadovoljne. V kratkem se bo začel tečaj za novo skupino deklet.

Željo po takem tečaju izražajo tudi dekleta v Postojni. Kdo ga bo organiziral in kdaj? —il

Stara kmečka hiša v Hruševju na Postojnskem. Taka postopja se po lagoma umikajo lepšim in znažnejšim hišam tudi na podeželju

IZ ŽELEZNICKOV

Železniki so po zadnji reorganizaciji postali sedež občinskega ljudskega odbora, ker so središče Selške doline, ki se razprostira od Škofje Loke do Podbrda med stremimi obronki Ratitovec in Blešča. Že v srednjem veku je bilo fužinarstvo in želejarstvo razvito v Železnikih. Kot dokaz nam služijo znateni vigenji in edini iz teh časov hraničeni plavž na Gorenjskem. Kljub razviti industriji in domači obrti so se ljudje v predvojnih letih težko preživljali. Prisiljeni so bili odhajati v tujino, da so se lahko preživljali.

Po končani veliki ljudski revoluciji, v kateri so Železniki sami sodelovali, se je temu kraju in vsej dolini odprla lepša bodočnost. Kovinska in lesna industrija sta rešili prejšnjo brezposelnost Selške doline. Posebno močno je tudi razvita živinoreja, s katero se bavijo okoliški kmetje. Razvoj gospodarstva in živinoreje je zrealo dela občinskega ljudskega odbora in samih prebivalcev. Vsa lanskotletna denarna sredstva so porabili za razvoj gospodarstva, živinoreje in za komunalno dejavnost. Zgradili so več obratov in

Za 50-letnico rojstva kraškega pesnika Srečka Kosovelja, ki bo v marecu, bo v Sežani in Tomaju primerna svečanost. Po vsem okraju

Novo gospodarsko društvo v Sežani

imeli priložnost, da v okviru novega društva oplode svoje znanje in izkušnje.

To društvo bo imelo prav v sežanskem okraju široko in zanimivo področje dela. Kakor nikjer drugje, je v tem pasivnem in zaostalem predelu našega Primorja še vrsta gospodarskih problemov, ki jih bo potrebo reševati in rešiti za izboljšanje življenjskih pogojev prebivalstva. Pri tem prizadevanju bo moglo Društvo ekonomistov uspešno sodelovati in kot izvenslužbeni posvetovalni organ pomagati okrajnemu in občinskemu ljudskemu odboru z iniciativno in diskusijo.

Mestni ljudski odbor bo novemu društvu oskrbel primerne prostore, v katerih bo urejena strokovna knjižnica in dana možnost za sestanke in seje društvenega odbora, ki steje 9 članov. Ob ustanovitvi se je priglasilo 40 članov. — Iskreno želimo, da bi novo društvo v celoti dosegalo namen, ki ga predvidevajo pravila in pritegnilo v svoj čkvir še več izkušenih, rešnih članov, zlasti takih, ki so s svojim dosedanjim delom pokazali sposobnost in iniciativno v reševanju gospodarskih problemov.

Z. J.

Korak naprej, ali . . .

Zadnje čase posveča naša javnost vedno več pažnje vprašanju vzgoje naše mladine, v povi vrsti tiste, ki je po novem odloku dolžna obiskovati kmetijsko nadaljevalno šolo. Tudi naše družbene organizacije razpravljajo, kako bi pri tem vprašanju najbolje pomagale. Ena najvažnejših vprašanj pri izvrševanju te šolske obveznosti, je oddaljenost obveznikov.

Že od novembra lani se vrši pouk na kmetijski nadaljevalni šoli v Škocjanu. Solo obiskuje 15 mladincov iz Sermina, Prad, Bertokov in Škocjana. V celoti poučujemo predmete splošnega znanja kot slovenščino, računstvo, zgodovino, zemljepis, prirodopis z osnovami kmetijstva, za mladince pa še posebej gospodinjstvo.

Po številu šoloobveznih mladincov, ki smo ga prejeli od občine Koper—okolica, bi se morala tu vršiti šola še z italijskim oddelkom. Tokrat pa italijski mladinci ne kažejo dovolj razumevanja. Izjemna je pet mladincov, ki kljub oddaljenosti in slabemu vremenu, obiskujejo italijski oddelek kmetijsko nadaljevalne šole v Kopru. To zato, ker je bil zaradi slabega obiska ukinjen italijski oddelek v Škocjanu.

Zaradi oddaljenosti, ki zahteva od obiskovalcev precej napora in dobre volje, je obisk nezadovoljiv. Neupravičenih izostankov je vsak dan več. Odkar je začela šola, je opaziti tisto postopno popuščanje, ki je tako značilno za te kraje, in ki človeka vznemirja in mu jemlje dobro voljo.

Po odloku o obveznem šolanju bi morali kršitelje kaznovati z denarno globo. Občina Koper—okolica, ki je bila o teh izostankih pravočasno obveščena, še vedno kliče na odgovornost starše tistih mladincov, ki izostajajo. Nekateri starši pa to vzamejo za nekako formalnost in ji ne pripisujejo nobenega pomena. »Saj vendar živimo v demokraciji,« pravijo, »kako naj bi nam potem takem naš oblast grozila s kaznijo, ali celo zaporom?«

To je vse lepo in prav, toda... Tu se gre za to, kaj bodo ti mladi ljudje znali, ko jih bo življenje zgrabilo s svojo realnostjo. Odgovornim je težko uporabljati kazni, posebno tam, kjer je lani toča umetila veliko pridekovo. Še vedno skušajo z lepim načinom prepričati mladino in starše, da se gre za hodočnost teh mladih ljudi. Ta šola je sad ljudske revolucije in zagotovilo boljšega življenja. Malomarnost in brezbriznost torej ni na mestu. Vprašanje je resno in najga mladina in starši dobro premislijo. Ne samo uradi — tudi zemlja z zahteva danes dobrih in razumnih obdelovalcev.

Perič Bruno

“MIKLOVA ZALA”

v Sv. Petru

V nedeljo so v novi dvorani Kulturnega doma v Sv. Petru domačini in okoličani z velikim zadovoljstvom gledali Žižkovo Miklovo Zalo, ki jo je uprizorila igralna družina prosvetnega društva »France Bevk« Sv. Peter — Nova vas. Človek se upravičeno čudi, kako da si je društvo upalo naložiti tako težko nalogo. Nekateri so bili celo v skrbih, da se je društvo zaletelo. Igralci pa niso misili tako. Večer za večerom je gorela luč v šolskih prostorih, kjer so bile vaje.

Prvič so že nastopili v soboto 16. januarja zvečer. Ljudje so novo dvorano popolnoma napolnili in nagnili igrače z burnim ploskanjem. Prav tako je bila dvorana prepolna drugi dan. Nihče ni pričakoval, da bo zmanjkalo listkov in prostora. Nad 500 ljudi je prišlo gledat igro.

Igralci so igro lepo podali. Scene so si pripravili sami. Bila je preprosta, a za gledalce presenetljiva. »Kdaj, kje in kako so jo pripravili,« so vpraševali. Prav tako so sami pripravili razsvetljavo.

Ce bi Miklovo Zalo ne mogli ocenjevati v primerjavi z uspelimi prireditvami starih igralskih dru-

žin, je vendar pohvale vredno to, da je igralski družini uspelo igrati pravljivo in jo gledalcem prikazati tako, da so zadovoljni odhajali. Morali so imeti ogromno dobre volje. Igralska družina je na dobrati poti in od nje lahko pričakujemo še veliko. Ne smemo pa pri tem pozabiti, da je sodeloval ves učiteljski zbor. Tu pa je začetek in konec prosvetnemu delu na vasi.

Miha

Dekani

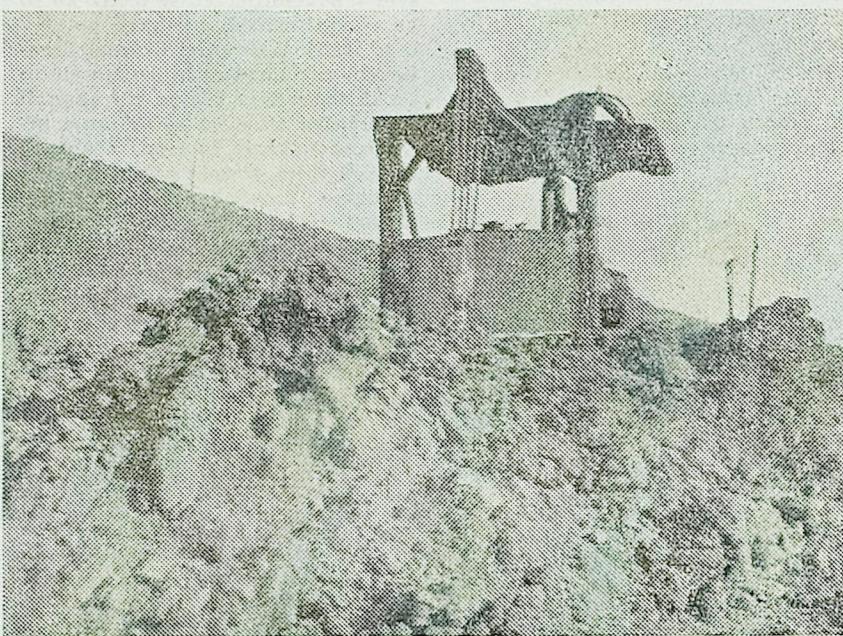
V ponedeljek smo pokopali našo staro zazico Ivana Toskan, ki je dočakala 84 let. Imela je zelo lep pogreb. Udeležilo se ga je veliko število ljudi. Ob odprttem grobu je pevski zbor zapel žalostinko. Pogreba se je udeležilo 84 žena, ki so nosile vsaka svojo svečo, kar je pomnilo leta, ki jih je dočakala pokojna Ivana.

Vsem, ki so se udeležili pogreba, es prav lepo zahvaljujemo, babici Ivanji pa naj bo lahka domača zemljica.

Dekanske žene

Tinjan . . .

Tinjanci smo zelo zádovoljni, ker smo končno vendarle rešeni velike skrbi. Dobili smo vodnjak, ki bo

»Bager« — stroj, ki opravi za 300 delavcev dela v osmih urah

imed dovolj vode za vso vas. Prej smo bili prisiljeni hoditi po vodo do tri kilometre daleč, kadar je bila suša. Te dni bomo dobili še črpalko, da voda ne bo treba vlačiti iz vodnjaka.

Če bo šlo vse prav, bomo letos zgradili tudi kulturni dom. Res je, da je v Dekaniji, kamor spadamo, velik in lep zadružni dom, res pa je tudi, da v Tinjanu skupno z zaselki Kolombar, Slatine in Urbanci potrebujemo tak kulturni dom. V tem nas podpira tudi občinski ljudski odbor Dekani.

Letos nam bodo popravili električno napeljavno. Dosedanja napeljavna je zelo pomanjkljiva in nikakor ni zadostovala za naše potrebe.

—hd

Vipava

POŽAR JE UNIČIL GOSPODARSKO POSLOPJE

Prejšnji teden je zgorela hiša Matilde Sever iz Zemona pri Vipavi št. 1. Vojaki, ki so se vadili nedaleč od hiše, so opazili, da se iz dimnika nenavadno močno kadi. Hoteli so opozorili gospodinjo, ki pa jih je nagnala in jim pred nosom zaprla vrata. Ko so vojaki opazili, da gre za požar, so si silo vlonili v hišo in začeli reševati, ker se je dalo. Mladi gasile iz Vrhpolja so bili takoj na mestu in so se, dobro izkazali. Gasile iz Vipave pa so prišli sredi požara in si niso upali pognati motorja pri črpalki. To naj bo resen opomin, da morajo imeti orodje vedenje pripravljen. Pri gašenju požara so požitivovalno pomagali vojaki.

Igralci so igro lepo podali. Scene so si pripravili sami. Bila je preprosta, a za gledalce presenetljiva. »Kdaj, kje in kako so jo pripravili,« so vpraševali. Prav tako so sami pripravili razsvetljavo.

Ce bi Miklovo Zalo ne mogli ocenjevati v primerjavi z uspelimi prireditvami starih igralskih dru-

Vesti s Tolminskega

Podvezno smučarsko prvenstvo v Idriji

Svečana otvoritev prvenstva je bila že v petek zvečer, ko so zbirane tekmovalce iz 7 društev naše Primorske pozdravili predsednik podvezne tov. Stanko Murovec, zastopnik mestne občine Stane Strnad in zastopnik OLO Tolmin Lado Božič.

Tekmovanje se je začelo v soboto s teki, ki so bili najlepša disciplina tekmovanja. Kako smo predvidevali, je zmagal Jože Erjavec, posebno še, ker je tekel za drugim favoritem Vladom Miklavčičem, ki je prišel na drugo mesto, na tretje pa Likar Jože, vsi trije »Rudarc Idrija«. Cas zmagovalca na 12 km dolgi progi 55.55 je kar dober. Tudi med starejšimi mladinci se je naše predvidevanje uresničilo, kjer je zmagal Pavel Franko iz Idrije. Tukaj pa petami pa mu je bil Milan Zgaga od Železničarja iz Nove Gorice, ki je s časom 40.27 le za 17 sekund zaostal za zmagovalcem. Tretje mesto je zasedel Miro Debevec iz Postojne. Med mlajšimi mladinci je zmagal Marijan Mikuž pred Marijanom Podgornikom in Silvom Mohoričem, vsi iz Idrije. Med ženskami je bila udeležba dokaj slaba. Med članicami je na 3 km dolgi progi zmagalca Danica Sivec iz Livka pred Jožo iz Postojne. Med mladinkami pa sta presenetili Ludovika Skok in Ernesta Skok iz Idrije, ki sta si razdelili prvo in drugo mesto pred Majdo Garzaroli iz Postojne.

Popoldne je bilo tekmovanje v slalomu, kjer je med člani postal prvak Vlado Miklavčič iz Idrije s časom 1.00.4 pred Jankom Severjem iz Postojne in Jožetom Likarjem iz Idrije. Med mladinci je na isti progi presenetil Ivan Ferjančič s časom 1.08.0. Drugi je bil Ivan Vidmar, tretji pa Boris Leskovec. Mladinci »Rudarja« so v tej disciplini dosegli prvi 7 mest. Med članicami in mladinkami smo videli zelo slabo kvaliteto ter sta obe Livčanki zmagali z lahkoto, med članicami Marija Skočir, med mladinkami pa Lojzka Faletič.

V nedeljo dopoldne se je na skakanici javilo 31 skakalcev. Tokrat so med člani uspeli Postojčani: zmagal je Vladi Paternost s 198.8

L. S.

Še vedno preveč izdatkov za socialno zavarovanje

Še vedno je preveč izdatkov pri zavodilih za socialno zavarovanje. Tačkoj moramo poudariti, da ne mislimo pri tem iznašati knitičke o ureditvi vprašanja socialnega zavarovanja, ampak nas, ki jo vzmora popolna. Mislimo, da je visok odstotek bolnih zavarovancev vendarle nekoliko pretiran. Kazalo bi, da bi odgovorni vodili natamčenjski pregled nad namišljenimi bolniki. Za primer bi navdih nekaj statističnih podatkov iz sežanskega okraja.

V sežanskem okraju je 5657 socialnih zavarovancev, skupno z družinskim članom pa okrog 13.000 ljudi, ali 41 odstotkov vsega prebivalstva v okraju. Od teh je 966 upokojencev, ostali pa so zaposleni pri 240 delodajalcih.

Za vse te zavarovance je bilo v 11 mesecih izvršenih 22.195 pregledov, skoro dva na vsakega zavarovanca. Ambulantski pregled je bilo 17 tisoč 687, za katere je bilo izdanih šest milijonov 396.000 dinarjev. Za specjalne preglede, zobne storitve, obiske na domu in babiške obiske je bilo izdanih 4.378.559 din, ali okoli 790 din za vsakega zavarovanca brez družinskih članov.

Za bolnini zavarovancev je bilo v 11 mesecih izplačanih 43.293 oskrbninskih dni ali skoraj 8 oskrbninskih dni za vsakega zavarovanca. V 11 mesecih je bilo vsak dan na bolovanju 114 delavcev ali 3.04 odstotka vseh zaposlenih, brez prvih sedem dni bolovanja, ki jih plača delodajalec sam. Za vse te je bilo izplačanih samo plăč za 11 milijonov dinarjev. Receptov za zdravila je bilo izdanih 31.292 v vrednosti 4.543.000 dinarjev. Za zdravljenje v bolnicah in v zdraviliščih je bilo izplačanih nad 12 milijonov din za 1077 bolnikov. Za bolnike v naravnih toplicah pa je bilo izplačanih 1.815.000 dinarjev. Poleg tega je okrajni Za-

vod za socialno zavarovanje izplačal za plače nosečim ženam, za ortopediske pripomočke, za razne prve in začasne invalidnine, za pogrebe ter brezposelnost še 6.397.000 din. Skupni stroški okrajnega ZSZ Sežana znašajo tako 46.611.710 din. Republiški ZSZ pa je izplačal za pokojnino in invalidnine 24.833.539 din, za vse otroške doklade pa še 59 milijonov 792.307 din. V 11 mesecih je bilo tako 131.237.556 din izdatkov ali 23.199 din na vsakega zavarovanca.

Ob teh visokih številkah se moramo zamisliti in poiskati vzroke. Nedvomno obstajajo še hibne, ki jih bo treba z resnimi naporji odpraviti.

J. V.

Tako je pokrasila zadnja poleđica drejje, hiše in telefonsko žico

čard« v Tolminu pa 3.602.516 din. Rudnik je Zavodu prispeval 919.765 din manj, kot je ta plačal zavarovancem.

Na raznih boleznih je bilo lani bolničnih 21.992 ljudi.

Zdravstvena služba na Tolminskem je še pomanjkljiva. Primanjkuje rešilnih avtomobilov. Nekateri predeli okraja so zelo oddaljeni od najbližnje bolnice, celo 200 km. Nujno bo treba misliti na nov Zdravstveni dom. Slaba je tudi zdravstvena služba. Bovec in Cerkno nimata stalnega bozobzdravnika.

V Tolminu pa bi bilo treba odpremiti javno zobno ambulanto z laboratorijem.

Za modernizacijo rudnika živega srebra v Idriji bodo porabili okrog 135 milijonov dinarjev. Ta vsota se bo rudniku kmalu amonjaka, ker bo po izjavah strokovnjaka rudnika proces in izkorisčenje za okrog 70 do 80 odstotkov cenejše.

Svet za gospodarstvo pri okrajnem LO v Tolminu bo prva sredstva, ki jih bo imel na razpolago, investiral v podjetju »Kredak na Srepinci. Računajo, da bo investiran okrog 5 do 6 milijonov dinarjev.

Na Kobariškem so se zadnje čaško po planinah. Ozčina Kobariš se pojavi divje svinje, ki delajo red predlagajo, da bi razpisali za vsako ustreljeno divjo svinjo nagrado. Tako bi lovci dobili veselje in vzpodbudo do lova na te škodljive živali.

Jan

Teden dni doma...

Razprava o Djilasovem primeru na plenumu CK ZKJ

V soboto in v nedeljo je bil v Beogradu tretji plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, ki je razpravljal o primeru Milovanja Djilasa in o vprašanju izvajanja sklepov VI. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije. Ko je bil sprejet dnevnih redov, je povzel besedilo generalnega sekretarja Zveze komunistov Jugoslavije tovarniški Tito.

Tovariš Tito je že v začetku svojih izvajanj poudaril, da v Djilasovih člankih gre za revizionizem, za demokracijo za vsako ceno, za formulacijo, ki se popolnoma ujemata z Bernsteinovo formulacijo in z vrsto formulacij, ki so jih povsem osvojili na Zahodu in v nekaterih revizionističnih krogih. Djilas nam ni oznamjal nov tip demokracije, socialistično demokracijo, ampak abstraktno demokracijo, ki zadostuje sama sebi, demokracijo, ki dejansko predstavlja anarhijo.

Toda, kaj je za nas demokracija? Demokracija je za nas sredstvo za doseganje glavnega cilja, socializma, v katerem je že sama po sebi že vsebovana tudi najdemokratičnejša oblika vladavine, ker ni prave demokracije brez socializma, ne socialistika brez demokracije. Toda, oznanjanje in pisanje o demokraciji zaradi demokracije in to tiste zahodnega tipa, formalistične demokracije, pomeni vračati se nazaj v stare oblike družbenega sistema in ne naprej, kakor pravi tovarniški Djilas. Zakaj? To, kar tam piše on, smo mi že brali pri mnogih revolucionistih in najbolj znanih reformistih. Potem takem ne more računati na to, da s tem svojim »filozofskim razglabljanjem nadaljuje nadaljnji razvoj naše demokracije in da smo mi ostali stari komunisti dejansko zavora tega naglega razvoja in da nas je treba na nek način onemogočiti. Po njegovem smo mi oportunisti in smo prav za prav v revolucionarnem gledanju na razvoj družbe tako daleč od tistega, kar on piše, kakor je nebo od zemlje. Kajti on gre daleč nazaj in ne bi se tu spuščal v razpravljanje o tem, če gre tu za konfuzno, ker dejansko so tu ene in druge skrajnosti. Toda, reformistična in revolucionistična skrajnost je pri njegovih člankih najbolj vidna.

Tovariš Tito je nadalje govoril o zmedji, ki so jo povzročili med člani ZK Djilasovi članki, o tem, kako so te članke sprejeli v inozemstvu, ko so jih tolmačili, da se Jugoslavija približuje demokraciji zapadnega tipa. Posebno pa je poudaril, da so Djilasovi članki bili plod misli človeka, ki je bil odtrgan od naše stvarnosti, ki ni delal praktično za uresničitev socializma, kakor pokojni Kidrič, človeka, ki je vse konkretno delo za socializem imel za praktično. Najhujše pa je to, da je bil odtrgan od delavskega razreda, da se je izločil iz borbe za socializem.

Edina pozitivna stvar, ki je v celotni zadevi z Djilasovimi članki prišla na dan, — je poudaril tov. Tito — je, da nas je tresnilo po glavi in nam dokaj dobro odprlo oči. Nekdar nismo verjeli, da je pri nas toliko ljudi, ki misljijo, da je razredni sovražnik pri nas likvidiran. Razredni sovražnik obstoji in to se točno vidi z Djilasovimi članki, kajti razredni sovražnik je tudi v ZK in se kaže v raznih oblikah. Pozitivno je, ker bomo moralni nekoliko bolj paziti na to, da nihče ne bom mislil, da je vprašanje razrednega sovražnika in njegove likvidacije stvar oboroženega boja ali konca tega boja, pač pa da je dolgotrajni proces, ki traja vse določen, dokler traja graditev socializma in dokler ne preidemo v višjo etap, v komunizem.

Mi moramo po poti demokratizacije v socialistični izgradnji — je zaključil svoja izvajanja tovarniški Tito — toda mnogo bolj budno in paziljivo, da ne bi potem dejali, da smo bili zopet slipi.

Po uvodnih besedah tov. Tita je izjavil svoje stališče tov. Djilas, nakar je sledil referat sekretarja ZKJ tov. Kardelja.

Tovariš Kardelj je v zelo obširnem referatu nadrobno obdelal monografijo teorije Milovanja Djilasa in po-

kazal na njihovo neuravnošenost, na škodljivost in na nenačelnost Djilasovega početja.

Po referatu tov. Kardelja so se oglašili v besedi stevilni člani CK ter dokazali, da Djilasova pojmovanja niso v skladu s sklepi VI. kongresa miti z marksizmom, da se je Djilas oddaljil od marksizma, da so njegovi članki vnesli med članstvo strahovito zmešnjavo, desorientacijo in razočaranje.

Po obširni razpravi je dobil spet besedo Milovan Djilas, ki je v glavnem svoje napake priznal ter dejal, da je na podlagi izvajanj posameznih tovarniških prisrel do zaključka, da je zaščit na napadno pot.

Po razpravi je tretji plenarni sestanek Centralnega komiteja ZKJ ugotovil naslednje:

1. da so gledišča, ki jih je Milovan Djilas iznesel v svojih člankih v osnovi nasprotna politični liniji, ki jo je osvojil VI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije, 2. da so ta gledišča z ozirom na položaj tovarniških Djilas v Zvezi komunistov vnesla zmešnjavo v javnost in povzročila resno škodo tako Zvezi komunistov kakor tudi interesom države, 3. da se je tovarniški Djilas s svojimi stališči in postopki oddaljil od Centralnega komiteja in od celokupne Zveze komunistov, da se je posebno izoliral od praktičnega dela in dal politično osnovo za razbijanje idejnega in organizacijske enostnosti Zveze komunistov in za njeno likvidacijo.

Zaradi tega je plenarni sestanek Centralnega komiteja odločil, da se tovarniški Milovan Djilas izključi iz Centralnega komiteja in odstrani iz vseh funkcij v Zvezi ter kaznuje z zadnjim opominom.

... in po svetu

VLADA, KI JE PADLA, PREDEN SO O NJI GLASOVALI

Tako nekako bi lahko trdili o novi italijanski Fanfanijevi vladi. Špekulacije na levo in na desno so namreč privedle do tega, da je Fanfani le uspel sestaviti svojo vlado. Špekulacije so tudi privedle do tega, da je Fanfanijeva vlada slavnostno zaprisegla, da so si med seboj razdelili stolčke in da so prav tako razdelili stolčke, svojim podtajnikom. Res se jih je zelo mudilo. Morda računajo, da bodo na teh stolčkih le premalo časa sedeti. Morda pa računajo tudi, da bodo, kakor je poskušal Pella nezlavnega spomina, privleči ponovno na dan tržaške vprašanja in se poskušati na ta način bilancirati nekaj časa na oblasti. Trst je še vedno najljubše mamillo italijanskih bankrotirancev. Morda pa jim bo pomagal kateri čudež v Sirakuzi.

Kakor koli že naj se stvari zasejo, željotovitev, da je Fanfanijeva vlada padla, preden je prišla pred parlament, drži. To se je pa zgodilo takole. Tajnik monarhistične stranke Covelli je sprejel nasvet tujih ekspONENTOV in tako je Fanfani navedel vladu odemokristanske enotnosti, ki je sad pritiska Vatikanico, monarhistične podpore in ameriških nasvetov. Do tu je vse v redu. Monarhistični poslanci pa niso sprejeli Covellijevega aranžmaja in tako je splaval po vodi vladina večina, oziroma podporniška večina.

NA PRAGU BERLINSKE KONFERENČE

Končno so se tik pred začetkom konference sporazumeli za kraj konference same. Avstrija je poslala v Berlin že svoje zastopnike, ki naj pripravijo teren njihovi delegaciji, pod vodstvom zunanjega ministra inž. Fieglja. Dulles je napovedal, da bo konferenca trajala tri tedne. Iz Moskve poročajo, da je zunanjii minister Molotov pristal na neposredno izmenjavo misli z Dullesom glede ustanovitve mednarodne agencije za uporabo atomske energije v miroljubne namene. Iz Francije se pa oglašajo najrazličnejši komentatorji, ki prerokujejo konferenci ne preveč povolen izid. V Franciji si nasloš-

Plenum je soglasno osvojil predlog komisije, ki je bila izvoljena, da pripravi resolucijo v zvezi z razpravo.

Ker je bilo s tem zaključeno razpravljanje v zvezi z Milovanom Djilasom je tovarniški Tito predlagal tri nove člane v Izvršni komite CK ZKJ, in sicer enega več, kakor jih je imel prej — tov. Kidrič je umrl, tov. Djilas je izpadel — iz Slovenije Miha Marinko, iz Črne gore Blažo Jovanovića, iz Srbije pa Petra Stamboliča. Predlog tovarniških Tita so soglasno sprejeli. S tem je bil zaključen tretji plenarni sestanek CK ZKJ.

Vse gradivo, večino tega so prisneli že naši dnevniki, bo izšlo v posebni brošuri ter manj že sedaj opozorjamo naše bralce.

ZVEZNA SKUPSCINA SKLICANA ZA 28. JANUAR

Zvezna skupščina se bo sestala 28. januarja. Na skupni seji bo najprej sprejela poslovnik, nato pa bo volitve predsednika republike in volitve Zveznega izvršnega sveta. Skupščini bo predloženo tudi poročilo o delu Zveznega Izvršnega sveta, ki bo, kakor poročajo, obsegalo vprašanje notranje in zunanje politike in preteklem letu ter obravnavalo probleme in naši družbeni in ustavnega zakona.

Na dnevnom redu skupne seje bo tudi ostavka, ki jo je podal Milovan Djilas na položaj predsednika skupščine.

Volitve predsednika republike in Zveznega Izvršnega sveta ter stalnih odborov Zvezne Ljudske skupščine bodo po poslovniku, ki bo sprejet.

Na ločenih sejah bosta oba doma sprejela svoje poslovnike in v smislu določb teh poslovnikov izvoliti stalne odbore.

NAPETOST NA KOREJI

Vse kaže, da imajo Koreci in njihovi sosedje zelo gorko kri. Komaj nekoliko popusti napetost, že povzroči ta ali oni novo. Ponovno se namreč razburjajo zaradi tega, ker je 20. januarja potekel rok notranje komisije za ujetnike. Potvrdjivo indijskih čet namreč javlja, da je trdno odločeno vrniti 22.000 ujetnih Severokorejcev, ki se nočejo vrniti domov. Zdržanemu poveljstvu, za 347 ujetnikov pa, ki se nočejo vrniti na jug, ne bo ničesar vsekino, dokler se Kitajci ne odločijo in javijo, ali jih sprejmejo.

VOLITVE V PERZIJI

Te dni so se začele volitve v Perziji. Trajajo bodo namreč več mesecov. To je baje najmočno zaradi tega, ker je nemogoče izvršiti vse potrebno v vseh hribovskih krajih istočasno. Verjetno pa je, da je toliko časa potrebno sedanju ministrskemu predsedniku Zahediju zato, da bi laže obračunal s svojimi nasprotniki in da bi laže obračunal s predstavnikom popolnoma v prid. Računajo pa kljub temu na velik odpor posebno v petrolijskih predelih, kjer je čutiti močan protibritanski in protivljudni veter.

Po čem je madrepatriotski patriotizem?

Končno je prišla resnica na dan! Včerajšnja razprava pred visjum Zvezniškim vojaškim sodiščem v Trstu je prinesla nepotrebni dokazi, kako »spontane« so bile novembarske krvave demonstracije v Trstu, od kod so prišli »tržaški« demonstranti in po čem je madrepatriotsko »navdušenje«.

Samo po 15 tisoč lir za tri dni »patriotskega« dela, to je po 5 tisoč lir dnevno! To je priznal obtoženi mislini Mei, ki se je pred nekaj leti preselil od nekodaj iz Firence v Trst in povedal, da mu je ta denar izplačal »Odbor za obrambo italijanstva Trsta in Istre.« Drugi obtoženi pa ni zanikal trditve javnega tožilca, da je tudi on prejel prav toliko iz iste blagajne.

Sedaj se predsedniku zloglasnega »Odbora«, jokavemu tržaškemu Mošadku, Bartoliju, pač ne bo treba več zaklinjati na »čisti in vzvišeni tržaški patriotizem.« Tudi mu ne bo treba več izjavljati, da so knjige »Odbora« vsem na vpogled — razen titovcem. Vsi so sedaj zvedeli za krvave številke, ki jih rimske finančniki vpisujejo v svoje črne blagajniške knjige, da umetno vzdržujejo plamen cunjustega rimskega imperializma v Trstu.

Sedaj je tudi jasno, zakaj se ta ogenj čistega irentizma ni razplamtel že 8. oktobra, ko je pač bil upravičen razlog za veliko slavlje nad vračanjem »italianissimega« Trsta k madrepatriji. Toda tega pričakovane navdušenja ni bilo niti naslednje dni, niti ves oktober. Zagorel je v vsej svoji krvavi svetlobi še v novembру. To je tedaj, ko so brezvestni rimske spletkarji potisnili iz Italije nabranim bednim kreaturam, pustolovcem in brezposelnim po 15 tisoč lir v žep in jih nagnali na tržaške ulice za opravljanje krvavih provokacij. In zakaj? Zato, da bi pred vsemi svetom pokazali, kako nestropno čakajo pravi Tržaščani prihod madrepatrije, da bi jim prisnela brezposelnost, ki so jo njeni, v Trst uvoženi priganjači že okusili.

Ta čisti in vzvišeni irentizem in patriotsko navdušenje sta torej pri rimskem žepu. Ali bo sedaj gospa Luce še tako ginaljivo izjavljala, kako pri srcu je Italijanom Trst?

Za odločno izvajanje sklepov VI. kongresa

(Nadaljevanje s 1. strani) katerih sloni naš enopartijski sistem. Je pa tudi reakcija, ki zlohotno piše, da smo mi šli sedaj po drugi poti, to je, da smo se sedaj že obrnili proč od Zahoda in da sploh spremjamamo smer v svoji zunanjosti politiki, da spremjamamo sploh smer notranje politike in da se bo to — pravijo — najbolj viden. Ta čisti in vzvišeni irentizem in patriotsko navdušenje sta torej pri rimskem žepu. Ali bo sedaj gospa Luce še tako ginaljivo izjavljala, kako pri srcu je Italijanom Trst?

STAVKA TUDI V ATOMSKIH PEČEH V LONDONU

V Londru stavajo električarji, ker zahtevajo povišanje plač. Pri tem je zanimivo da je stavkovni val zajel tudi uslužence, ki so dodeljeni električnim pečem v laboratorijskih za atomske raziskave.

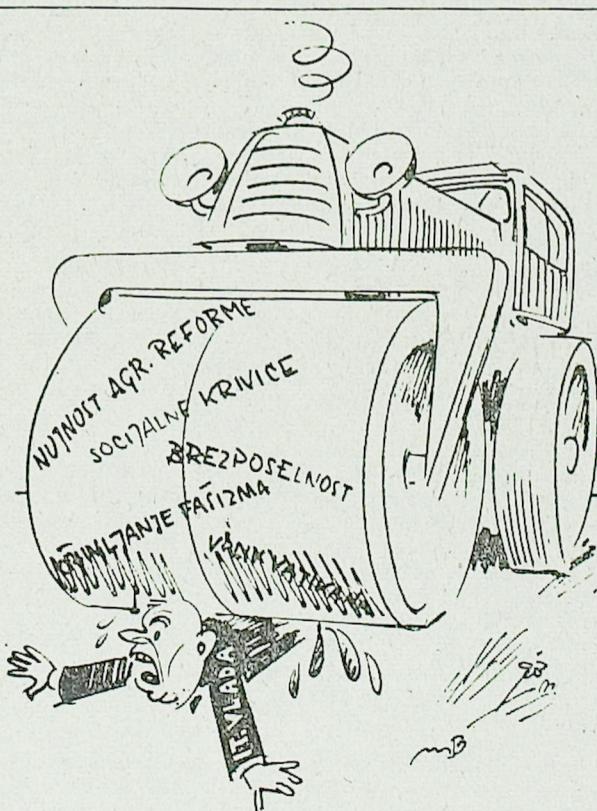
STAVKA TUDI V ATOMSKIH PEČEH V LONDONU

Ta čisti in vzvišeni irentizem in patriotsko navdušenje sta torej pri rimskem žepu. Ali bo sedaj gospa Luce še tako ginaljivo izjavljala, kako pri srcu je Italijanom Trst?

Dalje, to ne more v nobenem primeru vplivati takšen ali podoben primer, da bi menjali smer našega notranjega razvoja, smer razvoja demokratičnih metod in ostvaritve resnične socialistične demokracije, smer, ki smo jo zavzeli, to je naš lastno pot v socialism in razvoj socialistične demokracije.

Dalje, to ne more v nobenem primeru vplivati na spremembo našega zunanjopolitičnega kurza. Odločeni smo sodelovati z vsemi tistimi državami, s katerimi imamo skupne interese — a skupni interes je, da se borimo za mir in mirno mednarodno sodelovanje, pa tudi sodelovanje v ekonomskih in drugih vprašanjih, — da sodelujemo z vsemi demokratičnimi elementi, s katerimi imamo največ skupnih stikov in teh vprašanjih, ne da bi pri tem žrtvovali naše notranje glede na razvoj našega socialističnega sistema, niti da bi prišli v položaj, da bi nas to sodelovanje moglo zapeljati na tista stališča, ki jih pridigajo oni zunaj. Naš cilj je da, ko ustvarjamo v praksi novo družbeno ureditev, vplivamo na njih, a nihče izmed nas, nihče od naših ljudi ne sme dopustiti, pa naj bi bil kjer koli v tujini, da bi se dali vplivati in zaspeliti, tako da bi mislili, da moramo sprejeti določene nihče stvari. Mi sprejemamo samo tiste stvari, ki lahko koristijo hitreščemu in lažemu razvoju našega socialismu.

To sem hotel tu povedati in verujem, da lahko tudi ta primer, ki smo ga imeli sedaj tu, v mnogočem služi v koristi še večji aktivizaciji naših komunistov, da vztrajajo na vseh svojih mestih, kjer so. Naj se noben komunist spodaj ne čuti za postavljenega, naj ne misli, da je že odslužil, da ni več potreben, da je izenačen z razrednim in priljubljenim sovražnikom, kajti komunisti so in bodo ostali glavni nosilci socialistične zavesti v množicah.

Pri Dekanih gradijo moderno sadno hladilnico

Za gradnjo hladilnice in drugi potrebnih poslopij, opreme in vodne črpalke, bodo investirali 233 milijonov dinarjev

Skoraj da bi začel tam nekje v polarnih krajinah, kjer je doma večni led, čeprav imam namen seznaniti bralec z gradnjo moderne hladilnice za sadje in zelenjavno. Res, človek je v svojem iskanju novih poti v kmetijstvu prišel zelo daleč. Kje so ostali nekdani leseni plugi, kje daleč je že tisti čas, ko so branjeve mošile v jenbarsih sadje v mesta, čeprav smo tistim časom le malo odmudnjeni. Lahko bi zapisal, da je človek celo letne čase podredil svoji volji. Če se mu zljubi, lahko prizvaja led v največji poletni vročini. Ta mu tredno veliko koristi pri shranjevanju hitro pokvarljivih pridelkov, kot so sadje in zelenjava. V največji sezoni je trg vedno prepol sadja in zelenjave, primanjkuje pa teh pridelkov v tistih mesecih, ko narava ne nudi človeku nič. Prav za te čase si je človek želel prihraniti tisto okusno sadje, ki ga vsak tako rad vzame po jedi.

Zadružno izvozno in uvozno podjetje »Fructusa« v Kopru se je odločilo za gradnjo moderne sadne hladilnice, ki bi omogočila shranjevanje sadja in zelenjave za dobo več mesecov. Zakaj! Odgovor je zelo lahak.

Pridelovanje sadja, zelenjave in grozja v koprskem okraju je še takoj, da ga ne moremo imeti za kdove kako napredno. V perspektivnem desetletnem planu razvoja kmetijstva predvidevamo izboljšanje okrog 5000 hektarjev zapuščene zemlje, ki v primerjavi z obdelovalno zemljo, katere je 14.317 hektarjev, znaša 31 odstotkov. V prihodnjih desetih letih bodo od teh 5000 hektarjev zasadili s trtami, sadnim drejem in oljkami okrog 1500 hektarjev. Za namakanje bodo usposobili 500 hektarjev zemlje. Na novo bodo posadili 1800 hektarjev vinogradov za okrog 8 odstotkov in masadili 180 tisoč novih sadnih dreves. Površino jagodnih nasadov bodo povečali od sedanjih 9 hektarjev na 20 do 25 hektarjev, proizvodnja povrtnin pa bo narasla za 24 odstotke. Predvidevajo, da bodo sadno proizvodnjo dvignili za okrog 45 odstotkov.

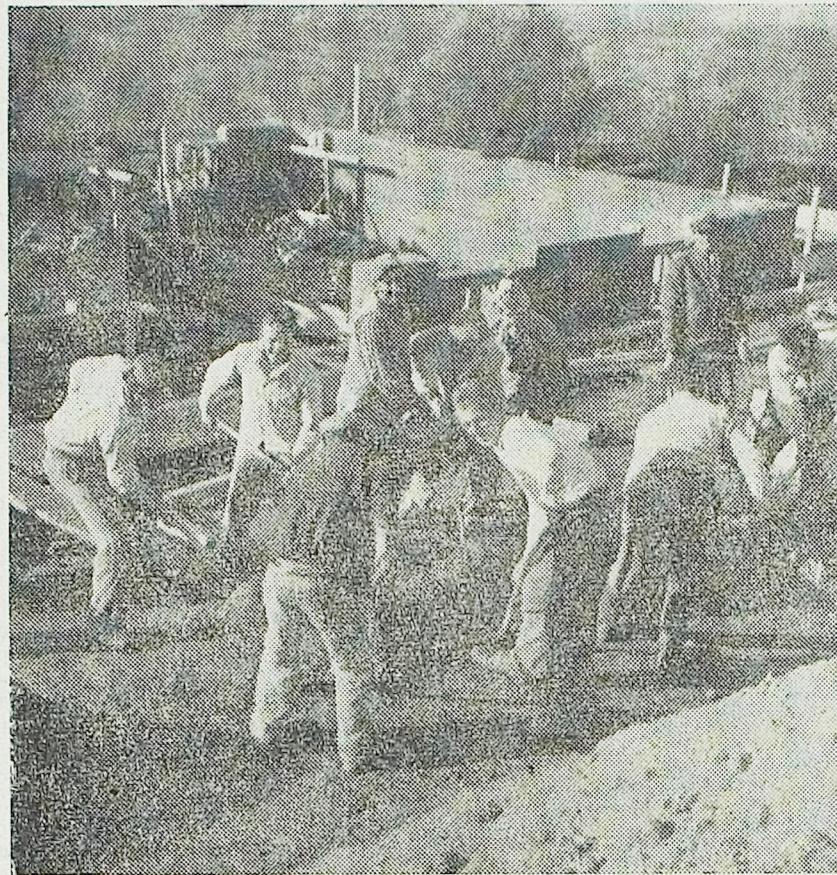
Leta 1952 je bila skupna proizvodnja sadja, grozja in povrtnin 10.368 ton, od teh so izvozili 2865 ton. Po predvidenem povečanju v prihodnjih desetih letih, bomo lahko izvozili 6035 ton.

To je prva dobra stran. Je pa potrebno, da poznamo še drugo — trgovsko. S povečanjem proizvodnje nastaja (kot smo občutili tudi do sedaj) vprašanje prodaje. Producenit in podjetje težita za tem, kako bi kupeči čim bolj zadovoljila in tudi obdržala. Kupci pa so postali zahitevni in krščičniji. Ob velikem navalu blaga lahko izbirajo in si dobro zapomnijo tistega prodajalca, ki jim je nudil res dobro blago. Če bomo znali takim kupcem postreči s prvoravnim sadjem in zelenjavo tudi v pozrem zimskem času, smo že veliko dosegli.

Tudi to vprašanje je rešljivo. Rešila ga bo sadna hladilnica. Gradnjo moderne hladilnice je prevzelo podjetje »Gradis«. S pripravljalnimi deli so začeli prvega decembra lani in predvidevajo, da bo hladilnica gotova 31. maja 1954. Hladilnico bodo začeli uporabljati takoj po montaži strojnih naprav, ki so že vse zagotovljene.

Poslopje hladilnice bo trietažno, se pravi, da bo imelo pritlije in dve nadstropji. V notranjosti bo poslopje imelo tri predhlađilne celice, ki bodo v dvakratni izmeni predhlađile 60 ton sadja in zelenjave v 24 urah in 9 celic za hlađenje 600 do 700 ton sadja in zelenjave. Vsaka od teh celic bo lahko sprejela 75 ton blaga. Hladilnica bo imela poleg teh tudi eno celico za globoko hlađenje (zmrzovanje). Ta celica bo v bližini zmrzovalnega tunela in bo lahko sprejela 100 ton blaga.

Mislim, da je zelo važno tudi to, da je podjetje »Fructusa« mislilo pri sadju in zelenjavi tudi na — jaje. Vem, da bo marsikdo začuden vskliknil: »Kako? Saj vendar jajca ne rasejo na drevesih in ne zdebelijo v zemlji?« Nič hudega, obratno, zelo dobra zamisel. V sklopu hladilnice za sadje in zelenjavo bo tudi celica za vskladiščenje jajc s predelico za kontrolo. V Istri je največ jajce v marecu, aprili, in maju in do-

Da bodo »četvorčki« čimprej zgr tone snuci. Zaenkrat jih namerava-

še dve tretjini. Shranjevanje teh bo prineslo velike gospodarske koristi, ker jih bodo v tej celici lahko hranišči 5 do 6 mesecov, ne da bi so najmanj pokvarila. Tako shranjenega jajca bodo potem lahko dali na trg takrat, ko jih ne bo imel.

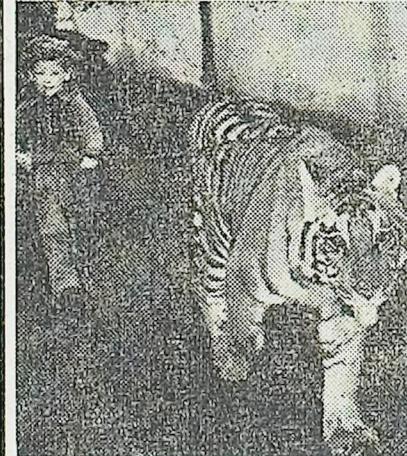
Le nekaj besed moram povedati o prednostnih predhlađenja sadja in zelenjave.

Pri predhlađenju ali zmrzjanju sadja in zelenjavi se izguba pri prevozu na trg (gnite, obtočenje, itd.). Nadaljevanje na 11. strani

OKNO V SVET

Zapadnonemški kancler Adenauer je te dni doživel še en pomemben dogodek v zatonu svojega življenja. Njegova edina hič se je poročila z duiburskim arhitektom Heribertom Multhaupтом. Svatbo so opravili na slovesen način, o višini dote, ki najbrž ni bila majhna, pa časopisi niso poročali.

Sprehod indijskega tigra z njego malo prijateljico dokazuje, da so tudi zveri lahko krotke, če se z njimi lepo ravna. Sprehod deklice in tigra, ki sta enako stara, ima mnogo občudovalcev. Pogumu deklice (herke cirkuskoga direktorja) se čudojo celo pazniki, ki pravijo, da se od vseh živali najbolj boje tigrov.

Modernizacija je zajela vsa področja človekovega udejstvovanja. Slika prikazuje mladega skandinavskega izumitelja, ki je skonstruiral motorne smuči. Zaenkrat jih nameravo uporabljajo samo v reševalne namene, toda kdo ve, če ne bodo čez nekaj let razširile in zadržale hlad udarec vsem pravim ljubiteljem zimskih narave.

V začetku letosnjega leta se je prijetilo neneadvno veliko število raznih prometnih nesreč, v katerih je izgubilo življenje več tisoč ljudi. Časopisi poročajo, da je bilo samo v dveh dneh preteklega tedna 7 letalskih in 2 železniških nesreč. Na sliki: Reševanje ponesrečenega velike železniške nesreče v Novi Zelandiji.

Električna luč

je zagorela v vseh sežanskih vaseh

Pred menoj leži »Pregled električnih vasi na območju sežanskega okraja v letih 1946 do 1953«. Stevilke iz tega »Pregleda« zgornovo pridajojo o ogromnem delu, izvršenem v razdobju sedmih let in enem izmed najbolj zaostalih in pasivnih predelov slovenske republike.

Naj povzamemo iz statističnih podatkov okrajnega gospodarskega sveta nekaj najbolj zanimivih prikazov.

Na območju sežanskega okraja je 225 vasi in zaselkov. Italijanski kupator je v 25 letih dal elektrifikacije samo 81 vasi. Na pobudo in s pomočjo ljudske oblasti pa so elektrificirali od leta 1946 do konca leta 1953 še preostalih 163 vasi in zaselkov. V tem razdobju so zgradi:

18 trafostaj v vrednosti	21,600.000 din
69.014 m daljnoveda visoke napetosti	69,014.000 din
271.046 m omrežja nizke napetosti	220,148.000 din
Notranje instalacije	27,000.000 din
Skupna vrednost elektrifikacije	337,762.000 din

Elektrifikacija okraja se je v posameznih letih razvijala tako-le:

V letu 1946	1 vas
V letu 1947	26 vasi
V letu 1948	32 vasi
V letu 1949	21 vasi
V letu 1950	1 vas
V letu 1951	16 vasi
V letu 1952	19 vasi
V letu 1953	43 vasi in 4 zaselki
Skupaj vasi in zaselkov	163

Navedeni neenakomerni razvoj elektrifikacijskih del da slutiti borbbo za finančna sredstva in tesne proračunske možnosti okraja na eni strani, na drugi pa tudi težave okoli nabave potrebnega materiala, ki je bil v letih planiranja strogou kontingentiran in omejen na nezadostne količine. V zaključno fazo elektrifikacije v letu 1953 je bilo zajetih 43 vasi in 4 zaselki. Prav v preteklem letu so na gospodarskem in komunalnem področju sežanskega okraja dosegli lepo število pomembnih uspehov, k čemer je v znatni meri prispevala republiška dotacijska pomoč, ki je znašala za redni proračun okraja 70 milijonov dinarjev, za gradnjo vodovoda posebej pa še 40 milijonov. Vrednost elektrifikacijskih del v letu 1953 računajo na 87,018.000 dinarjev in bi je torej ne krila vsa 70 milijonska republiška dotacijska pomoč, četudi bi jo v celoti porabil v ta namen. Iz sredstev okrajnega proračuna so opravili v okraju še druga nujna dela, kakor gradnjo novih in popravila starih, po vojni prizadetih šolskih poslopij, urejevanje zdravstvenih ustanov, gradnjo stanovanjskih hiš in adaptacije stanovanj, popravila in vzdrževanje cest itd., itd. In vendar je dejstvo, da je bila 31. decembra 1953 elektrifikacija sežanskega okraja končana.

Zdi se, da so se okrajna ljudska oblast in vsa gospodarska gibalja teh krajev v preteklem letu zagrizila v dva osnovna ekonomsko-kulturna problema: dovršitev elektrifikacije in dograditev vodovoda. S pravim revolucionarnem elanom so vodenci funkcionarji zmobilizirali prizadeto prebivalstvo k neposrednemu sodelovanju. In uspeli so. Bataljoni prostovoljnih delavcev iz posameznih vasi so se našli na terenu ob vsem vremenu, kopali Jame, razvaljali in postavljali drogove, vleklki žico in opravljali ostala težaška dela. Prostovoljno delo je bilo razgibano zlasti ob nedeljah. Pri tem so se odlikovali tudi delavci nDES, predvsem pa prebivalci istrijskih vasi Mošnja in Dvori. Vrednost prostovoljnega dela cenijo za vsako vas povprečno na 300—400.000 dinarjev. Prebivalstvo, ki je v hvaležnem pričakovovanju električne luči želelo kakor koli doprinesti svoj delež elektrifikaciji, je nudilo delavcem in strokovnjakom hrano in prenočišča. Vso pohvalo in priznanje zaslужita Uprava za elektrifikacijo s sedežem v Sežani, ki je izvršila vsa notranja dela elektrifikacije ter podjetja »Elektro-Sežana«, ki je opravilo zunanja dela. Obe podjetji sta storili svojo dolžnost z vso doslednostjo in resnostjo. Strokovno delovno silo so dale na razpolago »DES«, v kraškem predelu pa deloma tudi »Elektro-Gorica«. Vsi delovni kolektivi navedenih podjetij so prispevali k elektrifikaciji veliko več, kakor je bila njihova dolžnost z naslova službenega razmerja. Tovariš Rapotec Ciril, Ferjančič Lojze, Sanič Karlo in drugi, ki so bili zaposleni z nabavami materiala in strokovnim vodstvom na terenu, zasluzijo gotovo posebno priznanje, saj so z zgledno požrtvovalnostjo opravljali svojo dolžnost ne glede na delovni čas in težke terenske razmere. Prav tako gre priznanje podjetjem izven okraja, ki so v vseh letih elektrifikacije sežanskega okraja z razumevanjem in socialistično ustrežljivostjo priznavali tem krajem prioriteto v dobavah materiala in uslužnostnih delih. Med taka podjetja spada v prvi vrsti »Impol« iz Slov. Bistric, industrija metalnih polfabrikatov, kakor bakrene in aluminijaste žice itd.

Da je bilo velepomembno delo elektrifikacije celotnega okraja kljub finančnim in drugim težavam uspešno dovršeno, je predvsem velika zasluga vztrajnih prizadevanj in osebnih naporov predsednika okrajnega ljudskega odbora tov. Petrušnje Dantla in predsednika gospodarskega sveta ter republiškega ljudskega poslance tov. Ovtariča Antona. Slednji je iniciativno spremljal delo elektrifikacije od leta 1946, medtem, ko se je tov. Petrušnja z vso vnero in požrtvovalnostjo zavzemal za to, da se je v letu 1953 elektrifikacija okraja do konca izvedla.

MODERNIZACIJA CESTNE ZVEZE SLOVENIJE Z MORJEM

Z avtobusom od Ljubljane do Kopra v dobrih dveh urah?

VSA POZORNOST JE USMERJENA NA CESTO SENOŽECE RIZANA, KER JE TA ODSEK NAJBOLJ OBREMEHEN — VLOŽENI KAPITAL BOMO AMORTIZIRALI V SEDMIH LETIH

Doseletni načrt uprave za ceste LRS za izgradnjo cestne omrežja v Sloveniji predvideva izgradnjo in modernizacijo 1050 km cestnega omrežja, za kar bo potreben 30,8 milijarde dinarjev. Med prioritetimi objekti je, razen gradnje avtoceste Ljubljana-Zagreb, tudi modernizacija ceste Maribor-Trst, predvidena tudi modernizacija ceste Senožec-Divaca-Koper, ki predstavlja del glavne cestne zveze Slovenije z morjem.

V DESETIH LETIH BO DOBILA NAŠA DRŽAVA NAD 8500 KM MODERNEGA CESTNEGA OMREŽJA

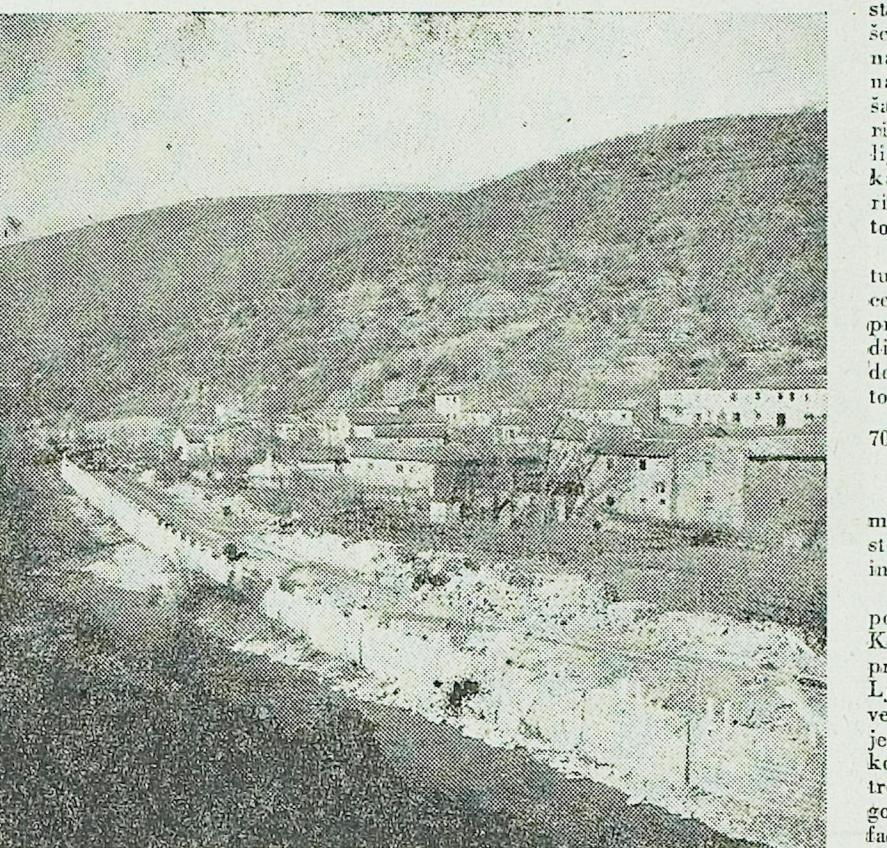
Po zmagi ljudske revolucije v FLJR je bilo treba v letih 1945–1947 predvsem obnoviti porušene objekte, z vstopitvijo prometa. V obdobju 1947–1953 pa je bilo težišče v izgradnji ključnih objektov industrijalizacije in elektrifikacije države, tako da ni bilo mogeče angažirati večji finančni in materialni sredstev za modernizacijo cest, z izjemo velikega objekta – avtoceste Zagreb-Beograd. Vendar smo v FLJR kljub temu tudi v tem obdobju zgradili za 700 do 800 odstotkov več modernih cest kot v istem času v stari Jugoslaviji.

Z dodatnimi ključnimi objektov elektrifikacije in industrijalizacije pa se odpirajo več možnosti izgradnje cestne omrežja v Jugoslaviji, saj predvideva predlog dodeljenega perspektivnega plana 200 milijard investicij, ki bi omogočile izgradnjo 8542 km modernega cestnega omrežja. Na ta način bo naša država tudij na tem področju odprije precejšnjih delododajcev za stalosti. Ni dvoma, da bo to povzročilo nagn razvoj motorizacije, povečanje turizma in splošno povečanje narodnega dohodka in blagostanja.

VELIKI STROSKI, A TUDI DOBRI POGOJI ZA AMORTIZACIJO

Nas seveda najbolj zanimata predvoda modernizacije ceste Senožec-Divaca-Koper. Gradbeni stroški za modernizacijo in 35 km dolge ceste bi znašali okrog 600 milijonov din. Stroški so veliki, vendar so tudi pogoj za amortizacijo odlicni. Po končani modernizaciji bi znašal namreč letni prihranek pri eksplatacijskih stroških okrog 84 milijonov dinarjev, to je toliko, kot znašajo gradbeni stroški najtežjega odseka Rizana-Crn kal, ki je že v gradnji. Vloženi kapital za modernizacijo ceste bi amortiziral že v dobroj sedmi letih po zaključku gradnje.

Po fasištu Italijo ta cesta ni temeljna pomena. Za njen gospodarsko so bile važne povezave Reke in Pulja s Trstom ter Trsta preko Po-

Preložitev ceste pri vasi Rizana med Koprom in Crnim kalom.

cest so skrite velike zaloge narodenih dohodkov.

Slaba cesta povzroča v glavnem več stroške zaradi zmanjšanja hitrosti vozila, hitrejše obrabe vozila, večje potrošnje goriva in maziva za vsak brutto tonkm 15 do 18 dinarjev. Oziroma za vsak netto tonkm 25 do 35 din, dobimo pri upo-

ga in pogostejših prometnih nesrečah. Strokovnjaki so ugotovili da znašajo te izgube 20–40 odstotkov celotnih stroškov prevoza, kar zavidi od stanja ceste. Ker znašajo pri nas stroški za vsak brutto tonkm 15 do 18 dinarjev, to je toliko, kot znašajo gradbeni stroški najtežjega odseka Rizana-Crn kal, ki je že v gradnji. Vloženi kapital za modernizacijo ceste bi amortiziral že v dobroj sedmi letih po zaključku gradnje.

Izreden ekonomski pomen izgradnje odseka ceste Rizana – Crn kal pa nam ostane očiten še, ko izračunamo letno razliko na stroških obratovanja in vzdrževanja med obstoječim in novo cestom. Naše gospodarstvo ima zaradi slabih v nesobnih cest namreč ogromno škodo, ki jo neki izmoženi turist označil takole: »V prahu in blatu vaših

Obdesetletničerkljanski žrtev

KAKO BOMO PRIHRANILI MILIJONE

Na osnovi štetja prometa od februarja do avgusta 1952 so ugotovili povprečno dnevno obremenitev te ceste in je znašala 1380 brutto ton. Če vzamemo za povprečje dnevne obremenitev 1400 brutto ton (predmet bo v naslednjih letih seveda še narasel), pridevo na naslednjih za-

stevanju 30-odstotne izgube pri vsem brutto tonku za 5 dan večje stroški eksplozije.

Cerkno. Kako zaživijo spomini ob tem imenu. Pred očmi vstane tista prijazna kotonica pod visokim Potreznim, Bleščem in Cerkljanskim vrhom. Življenje poteka mirno in tihko vse do zasedbe od strani Italije leta 1918. Kmetje, bairjarji, gozdni tesari, lovci in oglasari prahajo iz okoliških oblik, da si tu našavajo potrebné oblike, orodja, zavrhajo in opravijo še druge opravke.

Se drage slika vstaja v spominu. 27. januar 1947. V utrjeni mrak zareggijo strojnici. To pot so prilišno pozdravili, da bi umili eves mlađine, ki je navdušena prisa iz vseh delov Primorske in Istre. Zveri v zelenih oblikah besnjajo. Kot snopje padajo mladi ljudje. Cerkljanska žentija je tisti dan popila kri 47 žrtev...

Okupator je spoznal, da z domačimi ne bo uspel, zato je poklical nekaj italijanskih družin. Fašisti kolonizatorji. Mir je šel po vodi, žrtev, zavrhajo in opravijo še druge opravke.

Takoj se je le kup gorečih razvalin. Le visoki cerkveni zvonik še štrli v nebo, kot bi hotel sklatiti sovražnika...

Misliš, so da me bodo, pa sem živ. Ne bodo nas, če se tako dvajajo, požigajo in morijo... Ob takih prisegih v zvestobi revo-

trgvine, vse se ruši, podira in gari... Še enkrat, že tretji, se vrne, gospod, še tukaj lobanje. Večkrat je tovarni gledal smrti v oči. Počasi sem zvezel s pogradi in s pomočjo gospod gel sel do njegove postolje. Spoznal me je le po glasu, ker me videti niso mogeli. Glava je bila otekla in veliko večja kot navadno. Ko sva si stisnila roki, je zasepel:

»Misliš, so da me bodo, pa sem živ. Ne bodo nas, če se tako dvajajo, požigajo in morijo... Ob takih prisegih v zvestobi revo-

KOSTAS URANIS:

Moč morja

Sudčini grški pisatelj Kostas Uranis (pravo ime Kostas Newark) je umrl januarja v Atensah (roj. 1. 1890). Znan je bil kot lirik, novelist, literarni zgodovinar in prevajalec slovenske grščine.

Kapetan jedadrnice je na vse načine poskušal, da bi stare in izkušenega mornarja Skarosa pridobil za novo vožnjo po morju. Neko popoldne ga je povabil v Stathisovo krčmo v upanju, da ga bo ob kozarcu vina laže pridobil za odhod. Skaros je bil eden najboljših ljudi in brez njega nikakor ni bil hotel na pot.

»Ne!« je odgovoril Skaros. Ne grem z vami, kapetan Stathis.

»Bodi pameten, Skaros. Kaj neko bo potel ti kot izkušen mornar v tem gnezdu. Ti si pomorski. Tu ni mesta za tebe. To je pristanisce pripravilo vsako leto ena jadrnica. Kesel se bo v preklenjal uro, ko si se odloči za ta sklep. Želim ti samo dobro.«

»Ne, ne bom odšel, kapetan. Tu bom ostal. Petdeset let sem se potkal po morju. Sit sem že takega življenja. Končno se hočem odpoceti.«

Ko je kapetan opazil, da na noben način ne more modernizirati tako, da obstoječe ceste z manjšimi izboljšavami smerti in nivetele asfaltirajo. Manjša oziroma večje preložitve so potrebine le skozi naselja Petrinje, Klanec, Divača in pri Senodolih pred priključkom na glavno cesto Ljubljana-Trst. Kjer poteka cesta večinom po trdem kraskem terenu, je možna izvedba predvidenih del do konca leta 1955. V ta namen bo potreben napraviti 1600 vagonov avtomobilne drobe, 600 vagonov peska, 170 vagonov bitumenske emulzije, 25 vagonov bitumena in 300 vagonov ostalega gradbenega materiala, skupaj torej 9000 10-tonskih vagonov, ki bi sestavljali vlak dolg 70 km, tretje dvokratno dolžino ceste.

S prihodom Italije se je vse to spremeno. Niso več smeli kuhati žganja, ali lahko so ga kuhati, toda placiči so moralno zelo visoko takso. To pa se ni izplačalo. Vsako jeseň je veliko sadja, ki je sadna letina, si kmetje pomerajo. Nakajajo žganja zase in za prodajo, prodajo najboljše sadje in tako spravijo skupaj denar za poravnave davkov in nekatere običejno še vse družino...

Nobeden ni vedel, odkod je prišel. Ce je ga kdo vprašal, odkod je, ga je kratko zavrnil: »Zakaj ti je potrebno, da bi to zvezdel? In če je kdo priziral pri svojih vprašanjih: »Zakaj se, Skaros, nisi vrnil domov, da bi tam mimo preživel ostanek svojega življenja?« je dobil isti odgovor.

V žup je imel okrog 1000 drahem. Zadrževal se je v Stathisovi krčmi. Po malenem je bil v kadiš ter obidoval brez njega. Skaros ga je spremil do pristanische, se vselel na kamn in opazoval jadrnico. Še ena jadrnica. Kesel se bo v preklenjal uro, ko si se odloči za ta sklep. Želim ti samo dobro.«

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

TRI VARIANTE ZA ODSEG CRNI KAL-SENOŽECE

Cesto Senožec-Rizana je možno modernizirati tako, da obstoječe ceste z manjšimi izboljšavami smerti in nivetele asfaltirajo.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skupaj prihranek pri modernizaciji ceste Rizana-Senožec bi do konca leta 1955 znašal nad 84 milijonov dinarjev.

Na Kladiju, Pod Lanjem in na Cerkljanskem vrhu so partizani Vojiske brigade Kovinsko bratstvo, ki je zavrnil letno okrog 64 milijonov dinarjev. Skup

Nekaj misli o slovenskem filmu

Od 22. decembra 1953 se iz dneva v dan v Ljubljani, Mariboru, Celju in Kranju ponavljajo iste scene: množice priateljev im ljuditeljev slovenskega filma čakajo na vstopnice, da se za dve urici srečajo z najnovejšim delom slovenskega filma, z veseligo »VESNO«. Ko odhajajo od predstave, so zapovrstjo vsi zadovoljni, vsi površi ponavljajo mnenje, ki so ga ob premieri izrekli nekateri naši ugledni ljudje: »Zelo prijeten film, vesela stvar, spomin na mladost! Take filme tuji potrebujemo!«

Toda hkrati z laskavimi priznaniji, ki jih prejema »Triglav-film« od vseh strani, so se oglašili nekateri, ki so mislili, da je njihova dolžnost pri sprejemanju slovenskega filma, da škododeljno in zavistno pošteče za vsako ceno »dлako v jajcu in se zopet — kakor že nekajkrat — postavijo za edine sodnike o vrednosti ali ničevosti našega filma. Clovek bi mимогrede prešel vse one, ki so že vnaprej napovedovali, kako bodo »Vesno« »raztrgalik, da ni bilo v vsem pišanju in govorjenju toliko nasprotij, toliko lažnih podtikanj in toliko škododeljnosti, da so številni, ki so že zahtevali odločno besedo. Tu ni mesto, da bi odgovarjali kritikom. Ustavil sem se ob knjikah takoj uvodoma iz dveh mazlogov — ker bodo glasovi naših ljubljanskih arbitrov gotovo segli tudi v Istro in bodo ljudje enako kakor v ostali Sloveniji obstali začudenji pred zanimivim nasprotnjem: prisrčnim sprejemom, ki ga doživlja »Vesna« in nekaterimi kritikami. Pa tudi zaradi tega sem se ustavil ob vsem tem, ker že vnaprej odklanjam očitek o »propagandnem hvalisanju. Mislim, da je poštano pohvaliti in se veseliti tistega, kar doživlja uspehe. Posebno smo lahko veseli, ker smo to doživeli v našem filmu.«

»Vesna« je vesela filmska zdoba iz življenja ljubljanskih študentov. Scenarij za film je napisal naš znani književnik Matej Bor. Res sodi njegov scenarij med stvaritve njegove »vesele Muze«. Veseli smo ga bili že, ko ga je pred časom napovedal. Saj se imamo vendar polno pravico tudi smejeti, od srca smejeti! Torej je bil njegov korak po svoje nekaj novega in razveseljivega pri nas. Njegov scenarij je predelan režiser František Čap. On je tudi scenarij pretelj v filmski trak.

Gotovo je »Vesna« priložnost, ko se smemo z nekaj stavki dotakniti naše slovenske filmske proizvodnje. Pri tem mislim predvsem na umetniški film, kajti v dokumentarnem in kulturnem smo nekajkrat počakali, da bi lahko ustvarjali zelo dobre filme.

Začetek našega strnjenega filmskega ustvarjanja pomeni pravzaprav film »Na svoji zemlji, za katerega je napisal scenarij tolminski rojak, pisatelj Ciril Kosmač in ga je ob sodelovanju nekaterih gostov (Veno Pion itd.) režiral France Štiglic. Vsi se še spominjamo, s kakšno radostjo je slovensko ljudstvo sprejelo ta film z zgodbo iz naše narodnoosvobodilne borbe. Bil je res doživetje, ko smo slišali iz zvočnikov našo domačo besedo in uglejili na filmskem platnu naše domači ljudi in našo lepo zemljo! Rojstvo slovenskega umetniškega filma, ki je po svoje črpal izkušnje očnih redkih in požrtvovalnih ljudi, ki so z veliko požrtvovalnostjo začestili prve korake že pred vojno (omentaj naj le Metoda in Milko Badurovo). Film »Na svoji zemlji« brez dvoma pomeni uspeh slovenskega filma in vsakdo je bil prepričan, da smo z njim preboleli otroške bolezni filmskega ustvarjanja.

Toda temu filmu je sledil film »Trst«, ki ga je po scenariju Frančeta Bevka režiral isti režiser. Z slab, premalo povezan, ohlapen scenarij ni obeta mnogo dobrega. Tudi film sam nas je razočaral, kajti režiseru ni uspelo premostiti vrzelj, ki jih je imel scenarij in v snemalni knjigi in pri snemanju samem z močno režisersko roko vsaj v glavnem odstraniti pomanjkljivo.

Tedaj so pri »Triglav-filmu« sklenili prelititi v film pravljicno povest mladinskega pisatelja Vandote o Kekcu. Težkega dela se je lotil režiser József Gale, ki je napisal skupaj s Franetom Milčinskim tudi scenarij za film. Ceprav je bilo ustvarjanje mladinskega filma, kjer so bili nosilci glavnih vlog otroci, ze-

lo težko in odgovorno delo, moramo poudariti, da je Gále v glavnem uspel. »Kekc« je dobil mednarodno priznanje — na beneški Biennali je dobil med mladinskimi filmi prvo nagrado. Vsi smo bili »Kekca« zelo veseli, posebno še mladina. Ostatko eden naših prvih filmskih uspehov!

»Kekc« je sledilo novo razočaranje. Režiser Štiglic je po scenariju književnika Ivana Potrča posnel film »Svet na Kajžarju«. Vse kaže, da je posebna smola, ki se drži Franceta Štiglica, da namreč do-

gotovo imajo tisti ljudje, ki s svojimi žulji tudi dajejo sredstva za vzdrževanje slovenskega filma, pravico zahtevati od te filmske proizvodnje, da jim da kdaj film, s katerim bodo zadovoljni.

»Vesna« je v marsikaterem pogledu za naše filmske navade pogumen korak. Predvsem je grajena z bogatim filmskim izkustvom in režišerskim znanjem. Režiser Čap ji je dal Cínamiko, ki je doslej v našem filmu nismo poznali. V filmu se je predstavila ljudem vrsta igralcev, ki so ob večem režiserevem vodstvu lepo zaigrali. Prav zaradi njih je »Vesna« izrez iz življenja študentov. Vsekakor ne izraz z vsemi podrobnostmi tega življenja, temveč z nekaj veselimi in prijetnimi zgodbami in dogodivščinami. Prav prijetno doživetje je bilo navdušeno pozdravljanje igralcev in režisera ter ostalih soustvarjalcev s strani nabitih polnih dvoran v Mariboru in Kranju. Zamiranje za film je veliko tudi po ostalih naših republikah. »Vesna« bo tudi prvi

slovenski film, ki bo šel po svetu. V februarju ga bodo začeli predvajati po Zapadni Nemčiji, oglašajo pa se že druge dežele, ki ga žele odkupiti. Z odobravanjem so pozdravili ljubitelji filma tudi pogumno odločitev lektorja prof. Mitje Sovreta in režisera, ko sta poleg knjižne slovenščine (v kateri govore intelektualci-igralci) uporabila ljubljanski pogovorni jezik. Sicer tvegan korak, ki pa so ga ljudje sprejeli in mu pritržili. Končno nam je »Vesna« odkrila Ljubljano. V panoramskih posnetkih in scenah, ki se odigravajo na prostem, je zbranih toliko ljudi naše Ljubljane (pa tudi Gorjenskega), da je tudi v tem pogledu za gledalca film lep užitek.

In pred nami je zdaj novo leto. »Triglav-film« ima oblico načrtov, ki jih bo skušal v tem letu uresničiti. Predaleč od okvira tega sestavka bi vodilo, če bi se hoteli dotakniti tudi teh. Bolje bo, da o njih izpregorovimo v posebnem sestavku kdaj drugič. Vitko Musek

Metka Gabrijelčičeva — Vesna in Franek Trefalt — Samo

Diva v roke slabe scenarije. Njegovo režisersko izkustvo je bilo doslej preskromno, da bi mogel s svojo roko poseči v scenarij in ga prilagoditi filmskim zahtevam. Tudi v oblikovanju karakterjev je uporabil vse preveč metodo »klisjejev. V »Svetu na Kajžarju«, ki se je poselgal v usodni prelom, ki se je odigral v naših Halozah, Slovenskih goricah, Brdih in drugih vinogradnih krajinah, tega nismo doživeli. Škoda za sicer mikavno idejo, ki bi zahtevala močnega scenarista in še močnejšega režisera.

In potem... »Jara gospoda«, za katero je napisal scenarij prvak med našimi gledališčimi režiserji Bojan Stupica. On je tudi film režiral in igral glavno moško vlogo. Kakor »Jara gospoda« ljudi in ogrela, je vendarle v njej nekajkrat čutiti močnega oblikovalca. Ko bi režiser poznal v marsikaterem pogledu pravo mejo, bi verjetno ustvaril le filmsko delo. Tako pa smo dobili filmano gledališče brez filmske dinamike in predvsem brez strnjene filmskega oblikovanja. Zal je »Jara gospoda« zastopala jugoslovanski film Jani na Biennali v Benetkah, ko bi bolj upravičeno postavil kakšen drug film, ki bi naredil vsaj boljši včas, kakor pa ta film.

Tako smo prišli v leto 1953. Novi gospodarski principi in praksa, ki smo jih začeli uveljavljati v vsem našem gospodarstvu, so zahtevali, da se tudi filmska proizvodnja postavi na lastne noge in postane neodvisna od dotedanjih sorazmerno visokih državnih dotačij. Porodila se je malo koprodukcije, ki najprinese slovenskemu filmu potrebljene finančne vire, ki bi omogočali ustvarjanje naših lastnih filmov. Tako je v začetku leta dal »Triglav-film« svoje ateljeje in tehnično bazo v najem avstrijskemu podjetju »Fielos«, za katerega je režiser Emo posnel v Ljubljani z avstrijskimi, nemškimi in nekaterimi slovenskimi igralci komedijo »Irena v za-

Film je doživel v Zapadni Nemčiji dober sprejem in v kratkem ga bomo gledali tudi pri nas. Poleg čisto komercialnih ciljev je bil namen tega filma tudi temeljito preizkusiti našo tehnično bazo. To preizkusno smo prestali! Pomlad je začel tudi snemati režiser Igor Pretnar, Eisensteinov učenec, prvi del slovenskega omnibus-filma »Na valovih Murek«. Snemanje je končal prve dni letosnjega leta. Vse kaže, da je Pretnar zelo nadarjen režiser in močan oblikovalec. Posneti material njegovega filma to nesporno dokazuje in komur je do uspeha našega filma, se mora tega veseliti.

Tako smo zopet pri »Vesni«. Rekli smo, da je »Vesna« filmska veseloliga. Nekateri so se »spravili« nad »Vesno«, kakor da bi ustvarjalci filma imeli namen ustvariti posebno močno filmsko umetnino. Ta izhodiščna točka je povsem zgrešena! Ali so tako slabo orientirani v filmski umetnosti, da tega niso mogli iz filma, doumeti, ali pa tako zlobni, da niso hoteli razumeti! »Triglav-film«, o katerem povečini ljudje zaradi doseđanjih neuspehov niso najbolje mislili, je stopil pred ljudi s filmom »Vesna« in hipoma doživel pri nas doslej nepoznamo priznanje. Predaleč bi nas vodilo, če bi hoteli analizirati, zakaj se je to zgodilo. Brez dvoma predvsem zato, ker so si ljudje po pravici želeli domačega zabavnega filma. In to »Vesna« vsekakor je. Režiser in igralci so v polni meri izpolnili nalogo, pred katero so bili že v začetku dela postavljeni. Da je »Vesna« začetek Hollywooda pri nas? Mar ustvarjajo vesele in zabavne filme le tam? Zal, le malo dobrih zabavnih in veselih filmov, pa mnogo ničvredne plaže. Kolikor sem se razgovarjal z ljudmi (bili so med nimi študentje, intelektualci, delavci, kmetje in mescani!), vsi so bili z »Vesno« zadovoljni. Nihče ni v njej gledal umetnine kakovšne višoke stopnje, vsakdo pa veseloligo, prvo našo domačo, slovensko veseloligo! In

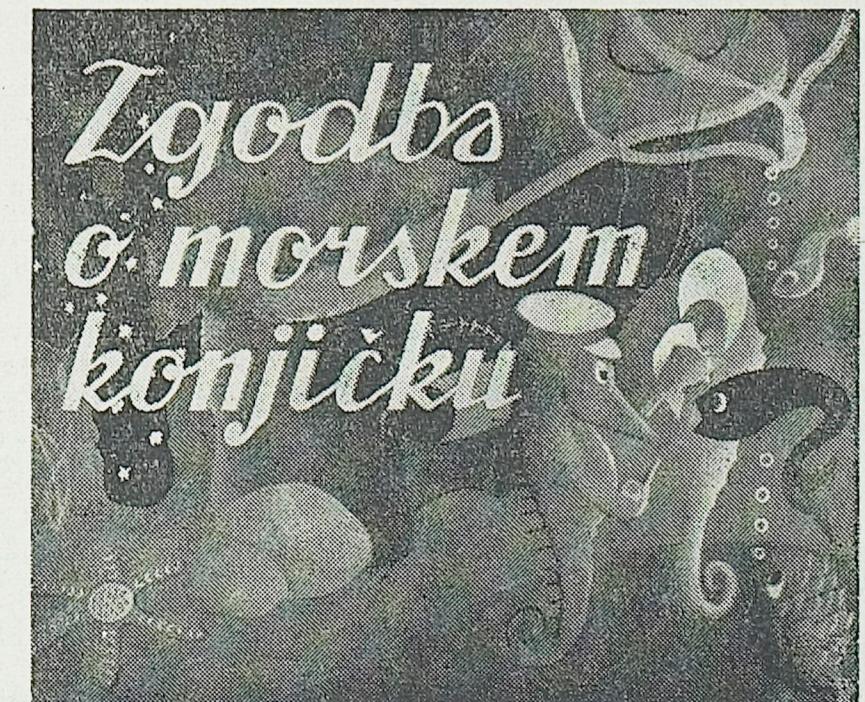
Primorska založba v Kopru je malo pred koncem lanskega leta izdala »ZGODOBO O MORSKEM KONJIČKU«, ki si jo je zamislil in slike maršal Rudolf Saksida, besedilo pa je v vezani besedi napisala Ada Škerl.

Mislim, da kaže o slikanici, ki obsegata deset velikih celostranskih večbarvnih slik, nekoliko izpogovoriti. Dva razloga sta, ki me kažejo voditi.

Pri nas imamo — predvsem po zaslugi Mladinske knjige — sorazmerno mnogo slikanice. V marsikateri smo dosegli zavidično višino. O slikanici pa, menim, bi bilo treba obširnejše razpravljati, kajti številni avtorji misljijo, da je to zvrst umetniškega ustvarjanja, kaj preprosta, malo zahtevna. Slikanica je namenjena mladini, v prvi vrsti dečki, ki še ne zna razbirati drk in jih povezovati v besede, stavke in predstave, ali pa takšnim, ki so še prestopili prag »mladosti« in jim je poleg ostalega nekakšno prvo herilo. Otrok začne kmalu optično in akustično sprejemati včas iz sveta, ki ga obdaja. Ti včasi sproščajo v njej zavesti — poleg mnogega drugega — tudi predstave. Poleg sveta, ki otroka obdaja, je tudi slikanica tista, ki maj v njegovi zavesti gradi predstave. Kdorkoli se loti slikanice, mora najpreje pomisliti na takšno vlogo te vrste knjižnega (literarnega, a predvsem grafičnega) ustvarjanja. Po svojih izkustvih z lastnimi otroki in z otroki, ki sem jih opazoval pri prebirjanju slikanice, menim, da se naši ilustratorji, pa tudi književniki, pre malo poglabljajo v psihologijo otroka in da zaredi tega marsikatera izmed naših slikanico šepa. Tudi slikamici »Zgodba o morskem konjičku« se je slikar Saksida skušel približati otrokovemu svetu. Čeprav bi njegova slika bila lahka, še nekoliko bolj bogata po fantastiki, smo vendarle z njo lahko kar zadošljeni. Ko sem opazoval svoje otroke ob listanju po slikanicu, sem spoznal, da so kar dobro dojeli vse točno, kar jim je ilustrator želel predstaviti. Bolj bi se — takšen je moj včas, pa tudi opazovanje pri otrocih mi potrjuje, da se ne motim preveč — morala potruditi Škerlova, kajti njeni spremni verzi ne tečejo gladko in otroku ne pritegnejo. Imam včas, da budi svoje naloge — namreč spremljati in ponazarjati sliko — ne opravlja povsem dobro.

Menim pa, da bo že prva slikanica Primorske založbe iz Kopra dobro služila svojemu namenu in da bodo posebno otroci radi segali po njej. Založba pa naj med svoje publikacije uvrsti še kakšno podobno delo, ki ga bomo starši hvaležno spreheli.

M.

Ali je legalizacija splava sprejemljiva rešitev? Prišle so zimske počitnice omogočite otroku, da jih prijetno preživi

Pod tem naslovom je nedeljska številka »Ljudske pravice — Borbe« z dne 17. tega meseca objavila razpravo Vida Tomšičeve o javni diskusiji, ki se je pričela po našem časopisu že konec lanskega leta. Začelo se je v Beogradu, ko sta dve dekleti umrli za posledicami ilegalnega umetnega splava. Okoliščine teh dveh smrtev so razkrile težke tragedije, ki se v zvezi z umetnim splavom često dogajajo. Pokazale pa so obenem, da kazni, ki jih po zakonu lahko terjamo od udeležencev in povzročiteljev, ne morejo rešiti tega vprašanja.

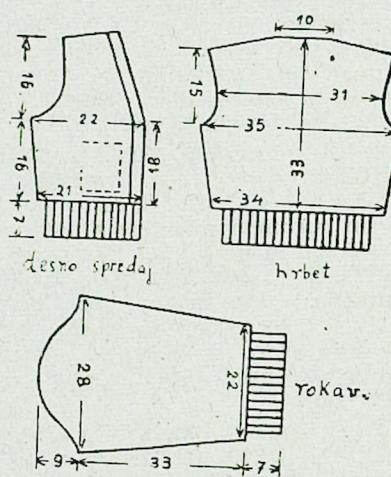
Potem so novinarji sprožili anketo, na katero so odgovorili ginekologji, zdravniki ter vrsta državljanov. Skoraj vsi odgovori so predlagali legalizacijo splava na osnovi socialnih in medicinskih indikacij.

Vprašanje umetnega splava je pri nas obravnavano v kazenskem zakoniku, ki ga je leta 1951 sprejela Ljudska skupščina. Člen 140. tega zakonika prepoveduje splav, razen na podlagi medicinskih indikacij in nekatere posebnih primerov. Kazenski zakonik preganja osebo, ki splav napravi, ne preganja pa ženske, ki si ga povzroči sama ali pa to dovoli komu drugemu. O tem besedilu zakonika je bilo na takratnem zasedanju skupščine veliko razpravljanja. Dr. Potre je takrat podčrtal dnuževni plat tega vprašanja ter ugotovil, da v naši državi ne moremo preganjati ženske, ker bi bil to odsek dvojne morale, odsek ženske neenakopravnosti, skratka potrditev tistega, proti čemer se je borilo napredno delavsko gibanje. S tem se naša dežela ni odrekla boju proti splavu, zaupala pa je boljšim in učinkovitejšim sredstvom, kakor so splošne smernice zakonika.

V svoji razpravi tovarišica Tomšičeva dalje obsoja stališče naših ginekologov, ki so na svojem Kongresu oktobra 1953 razpravljali tudi o tem važnem vprašanju. Ugotovili so, da je klub novemu zakoniku vedno več splavor in zato tudi vedno več težkih posledic za ženino zdravje. Zato je kongres predlagal, da se postavi kriterij o dovoljeni prekiniti nosečnosti ter da se ne kaznuje samo aborterjev, ampak tudi nosečno, ki je napravila splav. Klub

temu, da drži dejstvo da je splav nevaren za ženino zdravje in njeno duševno stanje, čeprav je napravljen strokovno, na kliniki, se ne moremo strinjati z dejstvom, da zahtevajo strogo kazen za nosečo ženo. Kajti če ženo ne odvrne od splavljenja niti zavest o tem, da tako dejanje lahko placa z življnjem, je gotovo ne bo odvrnil niti strah pred kaznijo.

Uspeh bi bil le ta, da bi žene v še manjšem številu pravočasno poskale strokovno pomoč, ali z drugimi besedami, posledice bi bile še hujše. Kaznoval bi lahko le majhno številko žensk, ki bi jih pred soščem spravilo naključje ali pa zdravnikova ovadba. In če bi take žene proglašili za kriminalke, bi bilo edino pravico, da terjamo vsaj enako kazen tudi za očeta spočetega otroka. Znano je, da splavljo večinoma poročene ženske, da pa je tudi pri neporočenih ravno moški tisti, ki navadno terja splav. Tudi v primeru, ki se je zgodil decembra meseca lani v Beogradu, kar smo uvedoma omenili, je bil precej krv zaročenec dekleta, po poklicu zdravnik, ki jo je poslal splavit k neuspobljeni babici in je pozneje, ko je prišlo do komplikacij, raješ dopustil, da je deklet umrlo, kakor pa da bi jo spravil v bolnico in bi

Kraj za pleteno deklisko jopicu. Kraj pred uporabo pomerite in če se ga boste točno držali, tam bo pletenje dobro uspelo

se tako odkrila njegova zveza z dekletom.

Legalizacija splava je na prvi pogled videti preprosta rešitev te zmotane zadeve. Vida Tomšičeva v svoji razpravi osvetli tudi to možnost z več strani in jasno pokaže, kam bi nas pripeljalo tako stanje.

V naši državi imamo malo ginekologov in zato bi bilo nehumano dovoliti splav in nedati možnosti, da se opravlja strokovno. Dejanško bi to pomenilo prosto pot za nestrovnikom, ki bi lahko bolj svobodno počeli to, kar delajo danes na skrivaj. Prav tako ne more biti neporočenost matere opravičilo za splav. Ne smemo se ravnavati po najbolj zaostalih nazornih! Namesto da bi se pri mladih bomili za čimborj odgovorno gledanje na spolno razmerje in za spoščovanje ženske, bi z legalizacijo splava odvezali fante vsakega odgovornosti, saj bi lahko legalno zahtevali od svojih deklet, da izbrisajo sledove spolnega razmerja. Ker je znan, da so splavli zlasti pri prvih zanositvah posebno nevarni in da pogosto povzročajo sterilit in bolezni, bi takšna uredba prinesla mladim dekletom slabe perspektive za bodoče življjenje.

Tudi v zakonskem življaju bi bila legalizacija splava samo navidezna rešitev. Kako naj vladajo dobrati tovariški odnosi med možem in ženo, če mož ve, da bodo pogosti, čeprav dovoljeni splav veljati njegovo ženo zdravje ali pa celo življjenje.

Naposled so nam znane tudi izkušnje Sovjetske zveze, ki je po revolucijski legalizirala splav. Posledice za zdravje žena so bile zelo hude in klub velikemu številu nosečih žena je rojstvo otrok stalno padalo. Zato so tudi tam legalizacijo splava odpravili.

Ali ni rešitev iz te zagate, vprašuje tovarišica Tomšičeva. Tudi na tem področju obstaja profilkasa, preventiva, in samo to lahko postane glavna metoda boja proti splavu. Pri tem je prav tako važna najširša skrb za pravilno spolno vzgojo mladine, boj za napredno, socialistično moralno, boj proti zaostalim nazornim o ženi, zlasti o položaju neporočene matere in nezakonskega otroka, številno posvetovalnice, v katerih bi ženam pojasnjivali škodljivost splava in širili znanje o kontracepciji (sredstvih proti spočetju) in seveda skrb za vedno boljše življenske pogoje naših družin, za kar nam daje vso možnost naš socialistični razvoj.

Kongres ginekologov je izrazil mnenje, da bi širjenje kontracepcije vodilo k padanju števila rojstev. Močno bi to bilo res, toda problem naravnega prirastka pri nas je še vedno umrljivost otrok in ne število rojstev. Ta umrljivost je tesno povezana z dejstvom, da se nekatere matere, ki imajo veliko otrok, ne brigajo dovolj zanje, bodisi da tega ne znajo ali pa tudi ne utegnejmo. In kaj ima družba končno od tega, da se matere izčrpavajo s številnimi porodi, ko ostane le nekaj otrok pri življenu? Tako je zelo verjetno, da bi taki ukrepi sicer zmanjšali število rojstev, toda skupni pristek ne

(Nadaljevanje na 11. strani)

Vžigalice nam pomagajo, da osvobodimo sobno rastlino pred bolhimi, ušmi in drugimi zajedavci. V ta namen potisnemo fosforne glace vžigalne v zemljo okoli rastline, kakor vidimo na naši sliki. Fosfor, ki se veže na koreninske kepice je namreč zajedavcem tako neprizeten, da takoj zbežijo.

Začelo so se zimske šolske počitnice, radoš otrok in čas njihovega veselja, ko so odvezani resnega šolskega dela in težavnega učenja.

Kako naj starši, predvsem seveda matere, pomagajo otrokom, da bodo počitki prijetno in koristno preživeli? Zavedati se moramo, da je otrokom potrebna igra in zabava in čim več gibanja na prostem. Saj so

sanka, smuča in drsa, da obiskuje svoje vrstnike in da jih povabi tudi kdaj k sebi na dom, če nam stanovanjske razmere to le kolikaj dopuščajo. Zapiranje otrok v stanovanja zmanjšuje njihovo odpornost do bolezni, kajti mladi organizem rabi gibanje v prosti naravi. Otrok tudi ni tako občutljiv na mrz kot odrasli človek, zato ga moramo samo dobro obleči, da se bo naučil zimski radosti in sonca.

Prav je tudi, da vzamejo starši mlajšega šolarja s seboj na sprehoede in na primerne priedvite. Starejši šolar bo lahko šel tudi sam. Na splošno je potrebno, da otroku v počitnicah posvečamo več pozornosti in zanimanja, da pri tem svojo glavo osvobodimo lastnih skrb in se posvetimo njegovim vprašanjem.

Ce je otrok prinesel domov slabospričevalo, se moramo uprati, kje je krivda. Pri tem moramo biti objektivni in dobro premisliti, če mora nima pravilno razdeljenega delovnega časa, težavne delovne pogobe, morda ga sami pri učenju motivirali ali pa preobremenjujemo z drugim delom. Morda se za njegove uspehe v šoli premalo zamiramo, s solo premalo sodelujemo, otroku nudimo premalo pomoči, kadar jo potrebuje in podobno. Ugotovimo vzroke in jih skušajmo v drugem polletju odpraviti, tako da bo otrokov učni uspeh ob koncu šolskega leta boljši.

Ali bi radi imeli „vitko linijo“?

Za naše smučarke: preprosto in gorko se morate obleči za smučanje na mrzlem snegu

pet previdno začeti. Poleg dietne prehrane moramo tudi telovaditi, spesačiti, plavati ali gojiti kak drug zdrav šport.

Danes je zelo razširjena vegetarijanska kuhinja kot sredstvo proti hujšanju. Njena odlička je v tem, da je obilna in vendar ne redi. Poleg tega pride na ta način v telo mnogo vitaminov in ogljikovih hidratov. Pri vegetarijanski prehrani je najbolj važno, da se človek nanjo privadi, kar je težko zlasti za mesojedce. Toda treba je potpreti le nekoliko dni in kmalu boste začutili splošno olajšanje, zlasti pri kretnju. Danes precej uporablja tudi tako imenovano surovo prehrano, toda ta zahteva popolnoma zdrav in močan želodec.

Težko je postaviti pri tem neka splošnoveljavna pravila. Vsaka žena si mora prečrati, kateri način ji je najlažji in njenemu organizmu najbolj odgovarja. Prav vsaka pa se mora držati načela, da je največja moda — zdravje.

Kadar šivate nove zimske obleke za vaše otroke, ne režite proč šivov. Dovolj bo, da jih dobro prelikate. Približno leto, ko bo obleka pretesna in prekratka, bodo ti šivi zelo dobrodošli.

Zadnje čase slabu spite? Nikar ne jemljite uspavalnih praškov, ker se boste hitro na njih navadili. Raje poskušajte star recept naših babič: okoli vsake noge si ovijte krpo namočeno v kislu. Okoli tega dajte košček poljvinila ali kakše druge nepremočljive tkanine in preko tega obujte tople volnene nogavice. Čez tri ali štiri dni se vam bo povrnilo zdravo spanje.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Varujte se otroških bolezni, ker so za odrasle veliko bolj nevarne kot za otroke

(Nadaljevanje in konec)

TUDI MUMPS JE NEVAREN ZA ODRASLE

Mumps je malezljiva bolezen, pri kateri močno otečejo obušesne žleze na eni ali pa na obeh straneh. Povzročitelja še ne poznajo.

Tudi ta bolezen ni nevarna pri otrocih. Povsem drugače pa je, če jo dobi odrasla oseba. Kot smo že omenili je mumps bolezen obušenski ali tako imenovani parotidni žlez, ki izločajo slino. Medtem ko pri otroku napade bolezen same te žleze, napade pri odraslem moškem tudi druge žleze, zlasti spolne. Posledica tega je skoraj vedno neplodnost.

Novi antibiotiki — kot so n.pr. aureomicin, kloromicetin in tifomicin — so sicer zelo uspešno zdravilo proti prvi okužbi, t. j. okužbi in bolezni parotidnih žlez, so pa na žalost precej brez moči proti okužbi spolnih žlez. V najnovejšem času uporabljajo v ta namen zdravilo prav posebne vrste. Bolniku vbrizgajo vsak dan določeno količino sintetičnega ženskega spolnega hormona in znaki obolenja že prav kmalu izginjo. Kako naj si razlagamo, da lahko ženski hormoni obvarujejo jaločnost moško spolno žlezo? Stvar je dokaj preprosta. Ženski hormoni naredijo moško žlezo žensko, seveda samo začasno, toda tako sprememijo njeni kemijski in fiziološko strukturo, da povzročitelj mumpsa ne najde več ugodnih pogojev za razvoj in pogine. Zavedati se moramo namreč, da ta virus ženskih žlez ne napada, ampak samo moške. Zelo redki so primjeri, da povzroči virus mumpsa motnje tudi pri ženah, t. j. na nihovih spolnih žlezah.

OSLOVSKI KAŠELJ PRI ODRASLIH
Za razliko od opeč in mumpsa

je oslovski kašelj nevarno obolenje tudi za otroke. Kljub temu pa zboleli še resnejno odrasli človek in se tudi mnogo teže pozdravi. Ljudje navadno mislijo, da imajo tobolezen samo otroci. To sicer ni točno, res pa je, da je bolezen pri odraslih zelo redka.

Obolelen oslovskega kašlja pri odraslih, ne zadeva živčnega sistema kot pri otroku ali dojenčkih, pri katerih lahko povroči celo možgansko vnetje. Pri odraslih so glavne komplikacije zaradi dolgega trajanja bolezni. Dogaja se, da tak bolnik kašla tudi po več mesecov, tudi več let. Tak kašelj seveda ne ostane brez posledic, ampak povzroči razširitev bromhijev, sklerozno pljuč, ali pa postane celo uvod v težko pljučno tuberkulozo.

Danes zdravilci razpolagajo z uspešnimi zdravili proti ospčam in mumpsom, žal pa nimajo zdravila proti oslovskemu kašlju.

Kljub vsemu prizadevanju so precej brez moči, zlasti kar zadava odrasli.

Zakaj so obolenja oslovskoga kašlja težja pri odraslih kot pri otrocih? Verjetno zaradi tega, ker je otroški organizem proti posledicam te bolezni veliko bolj odporen kot organizem odraslega. Razen tega se otrokov organizem veliko lažje in hitreje obnovi, ker je še v razvoju.

Naročnici M. I. iz Kozine: Sporočite svoj naslov, da vam odgovorimo pismeno, oziroma pošljemo članek. Bi smo ga o vašem vprašanju že objavili.

Naročnica K. Vilma, Kozina: Za vas bo veljalo verjetno prav to, kar smo v 2. št. Slovenskega Jadramu z dne 8. I. odgovorili na naročnici Mileni. Preberite in poskusite!

Kraljica noč in njen hčerka

Ko se začne temniti, pride izza skalne gore temna Noč. Lepa, pokojna Noč je mlada žena, kraljica vseh zvezd na nebu. Sredi oblavok ima svoj zlati grad. Danes se je nekoliko zakasnila, ker so na gradu praznovani rojstvo nove zvezdice, njene hčerke. Tudi oči Mesec se je zakasnili, zato pa zdaj sije še bolj svetlo kot navadno. Mala, nebogljena Zvezdica pa je ostala sama. Sicer se zvezde velike in razumne in se ničesar ne boje, razen vile jutranje Zarje in Sonca.

Mala, novorojena deklica se je sprejajala po nebesnem svodu. Srečala je Severnico in ta ji je pokazala Zemljo. Takrat si je mala Zvezdica vroče zaželela iti med ljudi. Toda kmalu je prišla vila Zaria in vsi so se vrnili v svoj zlati grad. Zvezdica je mamicu takoj povedala svojo željo. Kraljica se je zelo prestrašila in svarila hčerko, mala, na zemlji niso vsi ljudje pošteni in mene bi bilo prizadeto, če bi te izgubila. Toda kljub temu Takole je govorila: »Ljuba moja mala Zvezdica ni mirovala in kraljica se je odločila: skupaj s hčerko bosta šli na Zemljo, med ljudi.

In tako se je zgodilo. Takrat pa je na zemlji nastal velik nemir.

Mesto, kamor sta prispevali kraljica in njena hčerka, je bilo zavito v črno temo, medtem ko je v ostalem svetu bil svetel dan.

Na zemlji pa je v tistih časih živel čarovnik Žarogled, ki je videl po dnevi in po noči. Ko je v temi ugledal lepo deklico, je postal pohepen po njenem bogastvu. Sklenil jo je ugrabiti. To se mu je tudi posrečilo in kraljica je ostala sama.

Zlobni čarovnik je deklico zaprl v temen, čaroben kotel, ki je vselej, kadar je hotela zbežati, zaropotal in tako opozoril čarovnika. Zamisel je kraljica Noč iskala svojo hčerko. Vsa obupana in žalostna se je vrnila na svoj grad, kjer so vsi objokovali izgubljeno Zvezdico.

Toda noč ima svojo moč — pravi starci pregor. Zato kraljica ni obupala. Misli je: ponoči jo govo rov najdem. In res se je tako zgodilo. Neko je opazila kraljica na sivojem nočnem pohodu v gozdu majhno kočico in v njej svojo Zvezdi-

co. Toda kako velika je bila njena žalost, ko je videla, da ji ne more pomagati, ker je v oblasti čarovnika. Tolazila pa se je s tem, da je Zvezdica še mlada in da jo bo neko rešil pogumen človek.

Na zemlji pa je medtem čarovnik razkazoval ljudem Zvezdico in tako služil lepe denare. Nekoč je bil med gledalcem tudi kraljevič Marko. Takoj je opazil, da je deklica žalostna in da jo je čarovnik neke ugrabil. Zato se je skrivaj z njo pogovoril. Povedala mu je, kdo je in od kod. Kraljeviču se je zelo zasmilila in prisegel je, da jo reši. Ko je bilo predstave konec, je kraljevič stopil pred Zarogleda, hotel je Zvezdico odkupiti. Čarovnik pa ni hotel o tem ničesar slišati in je hotel kraljeviča ubiti. To bi se mu tudi posrečilo, če ne bi bilo palčka Dudana. Toda dobr palček je ukral čarovniku plašč, v katerem je bila vsa njegova čarobna moč in odel z njim kraljeviča Marka. Tako je Marko zmagal in rešil Zvezdico. Skupaj sta se podala na pot proti zlatemu gradu med oblaki.

Pravljico je poslala
HERFART BRANKA
iz POSTOJNE

Pastirček Mirko

Bilo je med vojno. Pastirček Mirko je kot navadno pasel svoje dve ovčici na hribčku ne daleč od vase. Da mu ne bi bilo dolgčas, si je živil in pel najbolj prljubljene pesnice.

Kmalu je prišla tudi pastirica Metka, s katero sta bila velika prijatelja. Potem sta se igrala in vriskala. Otroka nista vedela, da je vojna in tudi če bi vedela, takrat še ne bi razumela, kaj to pomeni.

Ko sta se tako zabavala, je prišla izza nekega drevesa nenadoma tuja ženska, ki je imela na glavi titovko, na ramu pa puško. Otroka sta jo najprej preplašeno gledala, potem pa je Mirko prišepnil Metki, da je to najbrže partizanka, kajti slišal je, kako so doma o tem govorili. Partizanka je prosila otroka, naj bi prinesla nekaj vode in hrane, če nista od daleč, ker je zelo lačna. Mirko je urno stekel domov, Metka in partizanka pa sta pazili ovčici.

Doma je dala mama Mirku kangledico, hramo pa mu je povezazla v clico, da bi lažje nesel. Histro je prišel nazaj. Partizanka se mu je lepo zahvalila in odšla nazaj v gozd. Otroka takrat še nista vedela, da je partizanka nesla hrano ranjenemu tovarišu, ki je ležal skrit v gozdu. Dolgo časa pa sta se še pogovarjala o tem dogodku.

Napisala GRBAC STANKA
iz POSTOJNE

RESITEV

PIONIRSKE KRIŽANKE
IZ PREJSNJE STEVILKE

VODORAVNO: 1. oko, 4. ata, 7. kolo, 9. on, 10. Irena, 12. ukana, 13. vrata, 15. Ra, 16. ikra, 18. tla, 19. ost. NAVPIČNO: 1. okr, 2. ko, 3. olika, 5. tona, 6. Ana, 8. orati, 11. enako, 12. Ural, 13. vrt, 14. tat, 17. rs.

Viktorija, v svojo sobo pa se je splazil zadaj pri vhodu za uslužbence. Neznancu v beli tropski obleki ni hotel privoščiti veselja, da bi ga zatalot pri povratku.

Sicer pa ni bil niti najmanj zaspan. V eni noči je doživel več kot prej v tridesetih letih svojega življenja — vsaj v enem pogledu. Priznati si je moral, da se je do ušes zaljubil v Dolores. Tudi ona se je ogrela zanj, o tem ni bilo mogoč dvomiti. V pogrobnih romanih je pred vojno čital o ljubezni na prvi pogled. Kako pa je z njo v resnici, je doživel še tukaj v Singapurju.

Se včeraj ni niti slutil, kako se bo tukaj v Singapurju svet zavrtel okrog njega. Dolores! Kako lepo zveni njeni ime in ali je ni ena sama dražest, omamljiva lepota, strast in ljubezen? Kakšna razlika med njo in Agatjo Semjonovno Popovo!

Ob misli na tajnico in najbližjo sodelavko polkovnika Kudrnjaceva se mu je zmračilo čelo in pesti so se mu skrčile. Saj vendar lahko vsak trenutek stopi v sobo in mu ukaže, nai odpluje mogoče že to uro z Ladjo v Bombay!

Bilo bi samo njej podobno, če mu ne bi pustila niti tokico časa, da bi se poslovil od Dolores.

Brez slovesa sploh ne bi mogel odpotovati. Od nje se ne more več ločiti, pa naj se zgodi kar koli. Nikoli več, nikoli...

Zgrudil se je v naslonjač, glava mu je omahnila na prsi in obraz si je zakril z dlami. Telo mu je stresalo krčevito ihtenie.

Ivan Oblak, agent sovjetske tajne službe, je štel kakor otrok! Clovek, ki mu je Moskva poverila neznano odgovorno in tajanstveno nalogu, je jokal zaradi ljubezni. Kljub čustveni naravi, ki jo je podedoval po svoji napol francoski materi, Ivan ni bil slabič, toda večletna moskovska »šola« mu je temeljito zrahljala žive in zlomila njegov lastni jaz. Sicer pa je bil to tudi njen sicer ne edini namen, ker v

Čeprav je minilo že precej časo od Novega leta, še vedno dobivam pisma, v katerih pionirji pišejo, kako so preživeli ta svoj najlepši praznik. O tem piše tudi SAVTIC PAVLA uč. 5. r. osn. šole v POPETRAH pri Gračišču. Starši in otroci so bili veseli dedka Mraza, ki jih je obiskal na lepo okrašenem in razsvetljenem odrtu, kjer so pionirji uprizorili tudi igrico.

Zopet se je oglasila tudi naša pridna dopisničarka iz TRSTA. Gotovo ste uganili, da je to MAJCEN ONDINA, ki jo vsi naši »kotičkarji« prav dobro poznajo. Ondina pravi, da se nekaj časa ni oglasila, ker je imela veliko učenja. Kakor veste, hodi že v gimnazijo in ji to pravlahko verjamemo. Toda na nas

Zrnca zanimivosti in naravoslovja

VOLCJA SODBA

Očividci so pripovedovali tole resnično zgodbo:

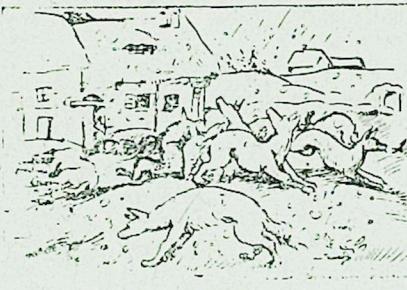
V Rusiji je stalо samotno posestvo. Zapadel je visok sneg in volkovi so pomoči preskakovali visoki zid, ki je obdajal dvorišče, vdrli v hlev v morili živino. Predno so se ljudje pripravili za boj, že ni bilo volkov nikjer več. Pa si je izmisliš gospodar zvijačo. Odpril je zvečer vrata, ki peljejo na dvorišče, pritrdil manje dolgo vrv, ki je segala do okna v prvem nadstropju. Nato so položili sredi dvorišča mrtevga konja in čakali s pripravljenimi puškami.

Ko je bila noč, je oddaljeno tuljene naznamjalo, da se bližajo volkovi. Kmalu so se prikazali in obstali pri odprtih vratah. A glej, niso hoteli na dvorišče, ampak so se zbrali v krog, kakor da se hodočajo posvetovati.

Ni trajalo dolgo, pa se je locil od volče tolpe več volk. Tiho se je splazil do vrata, pogledal nezupno na vse strani, vohal mrhovino in se potem vrnil k svojim tovaršem. Sele sedaj, ko so po svojem vohnu izvedeli, da ni nobene nevarnosti, so vdrli volkovi na dvorišče in se lotili konja.

Tedaj so prebivalci potegnili vrv in vrata so se zaprla. Volkovi so poskusili preskočiti zid. Toda bil je previsok, ker so ljudje prej na dvorišču odmetali sneg.

Takrat so se začuli z oken streli in marsikateri volk je obležal. Preostali volkovi, ki so spoznali, da

so obsojeni na smrt, so se nenadoma združili v krog in obstali nepremično. Naenkrat so vsi strahotno zatulili in skočili na velikega volka-vohuna, ki jih je bil zapeljal v nesrečo ter ga raztrgali. Nato so se pustili mirno postreliti.

Posta strica Miha

ni pozabila in nam vsem skupaj želi prav srečno in uspeha polno novo leto. Zlasti še pozdravlja naše male dopisnike, in sicer BEČAJ JOŽIČ, Nadice in Radka Savli, Grbac Stanko, Alda in Stanka Derenčin, Modic Dragico in vse pionirje po naši lepi domovini. Lepe pozdrave je pripisal tudi Ondinov brat Lubo, ki je cicibanček, toda že lepo pishe. Z velikim veseljem sprejemamo tudi njega med naše zveste »kotičkarje«. Upamo, da bo tako priden, kot je njegova sestrica Ondina. Kmalu boste, dragi moji, brali povest, ki jo je naša Ondina priložila pismu.

Po daljšem času se je oglasila BEČAJ JOŽICA iz CAJNARJEV. S prijateljico Anico se mi prav lepo zahvaljujem za prejete znamke, pravi, da so bile nekaterje zelo lepe. V Cajnarjih so gledali zdravstveni film, ki je bil vsem zelo všeč, dečki pa so igrali tudi šahovski turnir. Najboljša sta bila Zalar Stane in Kocjančič Ivan. Zdaj pa igrajo deklice, kakšen je bil rezultat, nam bo naša Jožica gotovo še pisala. Za Novo leto so se pridni cajnarski pionirji naučili lepo igrico. Vesta, Jožica in tudi Anica, stric Miha tako pridno pobira za vaju znamke in jih bo spet poslat, to se pravi vsem cajnarskim pionirjem. Kmalu se spet oglašata!

Iz HRASČ mi je pisala ČEBOKLI MILKA, uč. 4. r. osn. šole. Oglašala se je prvič, piše pa, da se vsak teden pogumno sopriprave z našimi ugankami in jih pridno rešuje. Tudi dame je poslala rešitev, ki je pravilna in zato mislim, ljuba Milka, da tisto z majhno glavico ne bo tako hudo. Pa se kaj se oglasi, ko si tako pridna, čeprav tiha so delavka.

Zopet bomo spoznali novo znamko. To je OREL DARINKA, uč. 4. r. osn. šole iz POSTOJNE. Pravi, da pridno rešuje naše uganke in je tudi tokrat poslala pravilno rešitev križanke. Seveda tudi Tatjana prav radi sprejemamo v krog naših malih ugankarjev in upamo le, da bo še kaj pisala.

Lep prispevek in seveda pravilne rešitve ugank je poslala naša starca znamka iz POSTOJNE, GRBAC STANKA, uč. III. r. gimn. Kmalu boste brali o njeni »Srnici«. Zelo me je razveselilo pismo male KLJUN VILME iz BARKE pri Vremskem Britofu, ki še ne hodi v šolo, pa že zna pisati tiskane črke. Naš Jadran pa jih ob petkah bere njeni dobra mamica, ker je naša Vilma še tako majhna, pa kljub temu rada posluša pravilice, povesti in pesmi, ki jih objavljam v našem kotičku. Vilma nam vsem skupaj pošilja lepo pozdravček.

Carobni lik

VODORAVNO in NAVPIČNO:

1. majhna stoječa voda, 2. gorovje med Evropo in Azijo, 3. magrobna posoda, 4. muslimanski bog.

Sestavila KRAJNC VANDA

iz BREŽIC

L	U	Ž
U	R	A
Ž	A	R
A	L	H

nasprotnem primeru bi postala Moskva že zdavnaj njegov grob in za njim ne bi ostala niti najmanjša sled.

12. poglavje

AGATJA SEMJONOVNA POPOVA ZADENE V PRAZNO

Kakor je s strahom pričakovala, tako se je tudi zgodilo. Ko se je vrnli od zajtrka v svojo sobo, ga je že čakal pričakovani obisk — Agatja Semjonovna Popova. Njegove zle slutnje pa se niso popolnoma uresničile. O takojšnjem odhodu iz Singapura ni Agatja omenila ničesar, a tudi njegovega sconočnega obiska v »Morskem vragu« ne... Bila je prav tako zadrgana kot v Pekingu in včeraj, govorila pa je kolikor mogče ravnočudno.

»V Singapuru ne boste mogli dolgo ostati. Tudi jaz se bom morala kmalu vrniti v Peking. Britanska protiobveščevalna služba je odkrila v Singapuru nekaj naših ljudi, čim bo mogoče, boste odpotovljeni naprej v Bombay. Zato vam ne morem priporočati, da bi preveč stekali po Singapuru. Najbolje bo, da ostanete v hotelu in v svoji sobi. Saj lahko rečete, da ste pobegnili iz kitajskega ujetništva in da ste bolni. Ce vas dobi britanska protiobveščevalna služba v svoje kremlje, boste ob glavo!«

Agatja Semjonovna Popova je torej temeljito spremenila svojo prvotno taktiko. Niti slutiла pa ni, da mu je znano, da ga nadzoruje.

Ce bi ga preveč trdo prijela, bi se tiček še zatekel k britanskim oblastem in Moskva bi jo poklicala na odgovornost. Naj le misli, da mu popolnoma zaupajo in da ničesar ne vedo o njegovem nočnem podvigu!

Za njegov glavni podvig po krividi Sama Browna Agatja res ni vedela, kakor tudi za posledice tega podviga v njegovem sreču ne. Tako se bo sam ujel, si je mislila Agatja in njo bo doletela poхvala za budnost.

Naročilnica za nove naročnike

Naročam tednik »Slovenski Jadran« na naslov:

Ime in priimek _____

Bivališče _____

Pošta _____

Naročnino bom plačal, ko prejmem vašo položnico!

Dne _____

(Lastnoročni podpis)

RADIO · OGLASI · OBJAVE

od 23. januarja do 29. januarja 1954

SOBOTA 23. I.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.15 Šport doma in po svetu; 14.40 Narodne pesmi; 17.30 Emisija za JNA; 17.30 F. Polnyakalo: Hvarška suita. Dalmatinke narodne pesmi; 21.00 Tržaški umetniki pred našim mikrofonom: Goran Demšar, Otta Ondina, Jelica Perrot-Portograndijeva in Mario Tommasini; 21.30 Izbrano ovjetje z domače grede; 22.00 Z mikrofonom po Primorski: Pivka. — **NEDELJA 24.** I.: 8.15 Slovenske narodne; 8.30 Za naše kmetovalec; 9.00 Vesela nedelja, pisan spored narodne in zabavne glasbe; 9.15 Mladinska oddaja: »V puščavi in goščevici ter pogovor s pionirji; 13.45 Glasba po željah: 15.00 Z mikrofonom po Primrski: Pivka (ponovitev); 16.00 Pevski zbori prosvetnih društev na Primorskem in Tržaškem; 17.00 To je Jugoslovija: narodne pesmi in plesi; 18.30 Z glasbo v dobro voljo. — **PONEDELJEK 25.** I.: 11.00 I. Strawinskij: Ognjeni ptič, balet; 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 S filmskega platna; 14.40 »Veselje in sreča, doma sem, doma...«, pisan spored domoljubnih narodnih ter umetnih pesmi; 17.30 Mihovil Logar: Primorsko kolo, orkester beograjske filharmonije; 17.45 Srbske narodne pesmi; 18.15 Iz pisane bisage. — **TOREK 26.** I.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 Kulturni razgledi; 14.45 Koncert baritonista A. Štruklja, samospovi Medveda, Foersterja in Švaba; 17.00 Ciganske melodije izvajajo madžarski orkestri; 17.52 Narodne pesmi iz Vojvo-

dine; 18.34 Pianist P. Šivic izvaja skladbe Rista Savina; 20.00 P. Magagni: »Prijatelj Fritz«. — **SREDA 27.** I.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 Od Triglava do Jadra; 14.40 »Mi se imamo radi...« ter druge okrogle izvaja vaški kvintet s svojimi pevci; 17.15 Odlomki iz Tijardoviceve operete »Mala Flormye«; 21.00 S knjižne zmag; 21.30 »Slavolok zmag«; 21.30 21.30 Nečeni kom. spored: R. Schumann: Pesnička ljubezen, H. Wolf: Štir pesmi, poje baritonist G. Souzay; 21.53 Veselo v ritmu jugoslovanske zabavne in plese glasbe; 22.30 Lahko noč s slovensko narodno pesmijo. — **ČETRTEK 28.** I.: 14.30 Javna tribuna; 14.40 Slovenski skladatelji zborovskih pesmi, poje komorni zbor Radia Ljubljana p. v. M. Škoberneta; R. Simonetti: Scenska glasba k drami »Miklova Zala«; 18.15 Violinist I. Ozim izvaja skladbo J. Matičiča in L. M. Škerjanca. — **PETEK 29.** I.: 13.45 Lahka in zabavna glasba; 14.30 Kulturni razgledi; 14.40 Koncert sopranistke O. Ondine iz Trsta; na sporednu so samospovi P. I. Čajkovskega; 17.00 Plesne popevke poje F. Sinatra; 17.45 Makedonske narodne pesmi; 21.00 Slušna igra: Vojnović: »Evkinokcij«; 22.00 Lahkih nog na okrog.

Tomska Joška, roj. 1924 leta v okraju Makedonija stanuječa v Kopru, ul. Vel. Vrata št. 9 je izgubila osebno izkaznico št. 13709 izdana od Okraja Tetovo Makedonija in jo razglaša za neveljavno.

**Mestna klavnica
v Izoli**

kupuje vse vrste živine in prasiče za zakol. Prodaja goveje, teleče in prasiče meso ter slanino in druge mesne izdelke ter kot posebnost kranjske klobase. Priporoča obisk svojih prodajaln.

Pri Dekanij gradijo moderno sadno hladilnico

(Nadaljevanje s 5. strani)

hlapovanje, itd.) zelo zmanjša, ka-kovost sadja in zelenjave ostane ne-spremenjena, sadje se lahko obira ob polni zrelosti, kar poveča težo in pridobi na kvaliteti. Predhajeno sadje in zelenjava vzdrži prevoz nad 72 ur, ne da bi bilo treba dodajati led.

Ne bom opisoval postopka predhajenja in zmrzovanja. Povem samo, da bodo predhajeno sadje in zelenjavo nakladali v posebnem ohljenem prostoru — galeriji — na hladilne kamione, ki imajo vgrajen majhen hladilni stroj. S takimi kamioni bodo prevazali blago v Šežano in ga tam preložili v hladilne vagonje. Če bo imelo podjetje več takih hladilnih kamionov na razpolago, bo z njimi lahko samo odvaja blago naravnost na trg — v Avstrijo, Nemčijo, Švico, itd.

V hladilnici je v pritličju predvi-dena manjša celica za 25 ton, ki bo služila za krajevo skladanje blaga, ki bi ga podjetje ne moglo takoj prodati na bližnjih trgih. Tu bo blago čakalo le toliko časa, dokler ne bo prenehal trenutni količinski pritisk blaga na trgu.

Našim kmetom, vrtnarjem in vi-nognarjam moram pri tem povedati da bodo v hladilnicu sprejemali le kvalitetno in zdravo sadje in zelenjavo. Zato bodo morali izboljšati kvaliteto sadja in zelenjave ter pos-otriti borbo proti boleznim in ži-valskim škodljivcem.

Hladilnica bo imela tudi izdelo-valnico ledju, ki bo lahko proizved-la 15 ton ledu v 24 urah in ledeni-co za skladanje ledu v blokih s kapaciteto 100 ton.

Zgradili bodo tudi skladisce za embalažo, transformatorsko postajo, črpalko za vodo pri Rižani z zmogljivostjo 100 m³ na uro, upravno poslopje z laboratorijem in garažo.

Skladisce za embalažo bo stavba zase in bo imelo prostora za 125.000 platojev za česnje, grozdje, breskev in paradižnik, 100.000 košaric za česnje, 60.000 platojev za jagode in smokve, 30.000 pletenih košar in grahu in fižol v stroju, 12.000 za-

jev za hruške in cebulo, 6000 sodov za zmrzljeno drobno sadje in še ve-liko druge embalaže v skupni teži 300 ton.

Pri polnem obratovanju bo hla-dilnica zaposlila 20 moških in 20 žensk ter 4 transportne delavce. Po-leg teh bo potrebnih še 1 inženir, 1 obratovodja, 4 Šoferji, 1 elektro-mehanik, 1 strojniki, 1 skladalnik, 2 pisarniški moči in 1 vratar. Skupno bo tu zaposlenih za začetek 56 oseb.

Gospodarska korist tega objekta bo nedvomno velika že v prvih letih. Še večjo korist pa bo prinesel v prihodnosti. Predvideno je, da se bodo že v prvih treh letih vsa vlo-ženja denarna sredstva povrnita.

Podjetje pa je istočasno poskrbelo tudi za takojšnjo najnujnejšo od-pravo stanovanjske krize za zaposlene strokovno osebje. Le nekaj sto metrov dalje ob isti cesti gradi tri stanovanjska poslopja, vsako s štiri-družinskim stanovanjem.

Nedaleč od tega prostora bodo gradili še tovarno ključavnie, mle-karno in klavinsko. Predvideno je, da bo tovarna ključavnie zaposlila 150 do 200 žensk. Po podatkih tajnika občinskega LO Dekani bo poslopje tovarne že letos gotovo. Stroj za to varno je vsečimoma že nabavljen, nekaj jih je že v obratu v zadruž-nem domu v Dekaniju, kjer dela se-daj 8 žensk. Ker je občina Dekani med najbolj pasivnimi v okraju, bo to prineslo veliko gospodarsko olaj-

šanje. Nekatere ženske, ki so prej služile v Trstu so same izjavile, da se še sedaj čutijo prosti in da na-nje ne pritiška gospodar kot prej v Trstu. Same občina pa bo čimprej napravila ob glavni cesti lep mode-ren vinograd s štirimi hektarji po-vršine.

V kratkem času bo tu nastalo majhno industrijsko središče, ki bo prineslo velike koristi prebivalstvu občine Dekani in prav tako kmeto-valem v okraju. Do sedaj se je v dobrih letinah veliko zelenjave in tudi sadja pokvarilo, ker ga trg ni mogel sproti prevzeti. Z zgraditvijo te hladilnice pa bo ta nedostatek odpravljen. Pripomniti moram še, da bo hladilnica tuk ob glavni cesti Koper, Trst, Ljubljana, kar bo zelo olajšalo dovoz gradbenega materiala in pri obratovanju sadja in zelenja-ve. Vso potrebno vodo bodo črpali iz reke Rižana, ki je samo 200 metrov oddaljena. Prav tako je zraven električni vod, od katerega bo pod-jetje dobivalo potrebno električno silo.

Skoro bi bil pozabil na nekaj. Slišal sem, da so delaveci domaćini zelo zadovoljni in se dobro razumejo s tehničnimi osebjem podjetja »Gradis« in da so ustvarili prave tovariške odnose. Tudi jaz sem do-bil dober vtis in takojšnjo pripravljenost za pojasnila od strani inženirja Petelinja in delovodje.

P.A.

NOVICE IZ

VANGANELA

umetna gnojila po nižjih cenah, če bodo svoje pridelke oddali »Fructus«. Zdaj pa prav »Fructus« — draže prodaja gnojila kot pa zadružna v Pobegih, Izoli, itd. Zakaj to?

Letina je bila boljša kot predlan-ska in so člani oddali zadružni več blaga.

Ob teh številkah se vsiljuje primerjava med nekaterimi pridel-ki. Zakaj je bilo oddanim samo 39 stotov jabolk, medtem ko je bilo oddanim 1.100 stotov hrušk? Slišali smo, da podjetje »Fructus« ni spre-jemalo jabolka in da so bila prepo-ceni. Mnogi sadjareci so potem krmili z jabolkami prasiče, nekateri pa jih niso niti pobrali in so segnili pod drevezjem. Na vsak na-čin bo treba letos tako urediti, da se blago ne bo tako uničevalo.

Nekoč so tu sadili veliko več zgodnjega graha kot danes. Tudi tu bi bilo dobro poiskati vzroke, zekaj. Prav tako so pred vojno v tem kraju imeli veliko več dreves zgodnjih česnjev. Danes je teh zelo malo. Prav bi bilo, če bi člani za-druge na občnem zboru razpravljali o teh vprašanjih, saj so — njihova vprašanja.

Ljudje so zelo nejevoljni na po-djetje »Fructus« v Kopru, ker jim je lani obljudiljalo, da bodo dobili

Dan je prebil Ivan v tesnobnem pričakovanju večera. Razen opoldne, ko je šel na kosilo, ves dan ni zapustil svoje sobe. Ko je došel skozi hotelsko vežo do obdenice, ni opazil v veži razen neke postarne dame nikogar. V obdenici si je nalač izbral prostor pri oknu, skozi katerega je lahko videl ves trg pred hotelom.

Neznanec iz zabavšča v beli tropski obleki ni bilo nikjer.

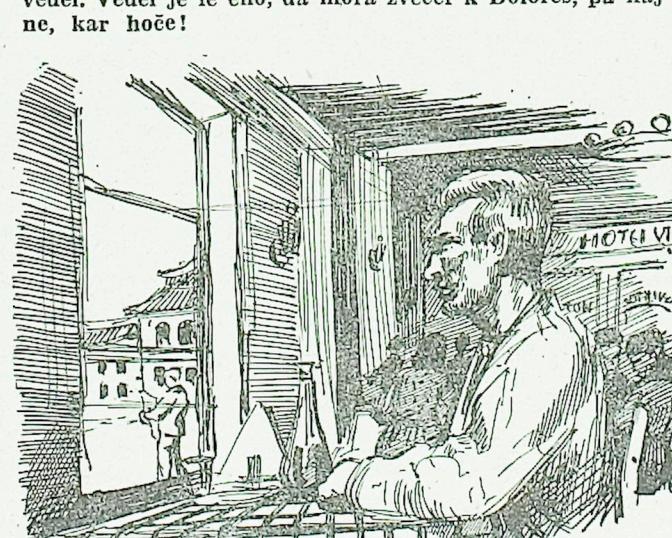
Kmalu pa je zagledal rdečelasega moškega, ki se je kljub opoldanski pripeki sprehajal z rokama na hrbitu in ci-gareto v ustih pred hotelom. Torej je neznanec v beli trop-ski obleki sedaj počival v prepirčanju, da bo imel noco več sreče kot sinoči!

Ivan je občudoval sprehajalčevu vztrajnost, prav gotovo je bil eden izmed Agatjinih ljudi. Namenoma je ostal celo uro v obdenici in opazoval ogleduh, ki ni odigral svojih očes od hotelskega vhoda.

Med vecerjo je bil na straži zopet njegov »znaneč« iz zabavšča, ki pa se ni ganil izpred hotela niti takrat, ko je Ivan zapuščal svoj hišni zapor skozi zadnji vhod za usluž-bence. Ceprav je vedel, da je neopazeno zapustil hotel, se je le nekoliko bal, da ne bi kdo izmed Agatjinih ljudi, ali celo ona sama potrkala na vrata njegove sobe. Sicer se pa lahko izgovori, da je spal in da ni slišal trkanja! Razbijati si menda nihče ne bo upal, to bi vzbudilo preveč pozornosti. In če odpreje vrata z vitrihom? V tem primeru mu ne bi pomagal noben izgovor. Toda tvegati mora in za Dolores mu ne bi bila nobena žrtev pretežka!

Tokrat se Ivan ni prikazal v zabavšču. Poslužil se je varnejšje poti, da se izogne radovednim očem in Agatjinim ogleduhom. Potkal je na okno njene garderobe in lepa pevka, ki ga je že nestрпно pričakovala, je ugasnila luč. Če hip sta se že našla v sthastnem objemu. Nato je Dolores zatemnila okno in zopet pričgala luč.

Njuna ljubezen je bila varna pred tujimi pogledi!

Ko je Agatja Semjonovna Popova zapuščala hotel, je v veži na skrivaj pomežniknila moškemu v beli tropski obleki, ki je čital »Singapore Times«. Bila je prepričana, da se bo priček ujel v lastno past in ona, Agatja Semjonovna Popova si bo pridobila novo zaslugo za svojo domovino in Stalina.

TELESNA-VŽBOJA

Odred - Piran 10:1 (2:1)

Najboljši na igrišču je bil Toplak

Preteklo soboto je prispelo v Portorož nogometno moštvo ljubljanskega Odreda — edinega slovenskega zastopnika v zvezni nogometni ligi. Ljubljaničani bodo ostali v jugoslovanski coni STO dva do tri tedne ter se pod vodstvom Ognjanova pripravljali za spomladanski del državnega nogometnega prvenstva, ki se bo začel že čez dva meseca.

V prvih treningih so se srečali z moštvom Pirana, ki zavzema eno od vidnejših mest na lestvici zapadne slovenske nogometne lige. Tekma je vzbudila precejšnje zanimalje v obalnih mestih Slovenske Istre in je prisostvovalo nad 600 gledalcev. Bilo je to 90 minut igre mačke z mišjo, v kateri niso domačini razen borbenosti pokazali ničesar. Pni Odredu so odlično delovali vse linije, zlasti pa krilka vrsta in notranji trio napada. Rezultat bi bil lahko mnogo višji v koristi Odreda, če bi bili njegovi napadalci bolj odločni pred golom, oziroma če ne bi številne nevarnosti pred golom reševali požrtvovalni vratar Pirana Fornazar.

Najboljši igralec na igrišču je bil Toplak, ki je žel za svoje izvrstne driblinge, točno podajanje in duhovito igro močno odobravajoči publike. Mislimo, da ne bomo pretirali, če napišemo, da je trenutno najboljši slovenski nogometnik in da ga bomo videli v državnem dresu. V napadu sta se odlikovala še Belcer in Hacler, dočim sta krili Brezar in zlasti Palatinus precej zacetajali za njimi. Obramba je v celoti zadovoljila, najboljši pa je bil Žumber.

Položavi Odredovih golov je botrovale Toplak, po dva sta dala Belcer in Hacler, enega pa Palatinus. Za domačine je bil uspešen Jakomin.

Drugi trening tekmo bo Odred odigral predvsem v nedeljo z Aurora v Kopru.

SMUČARSKO PRVENSTVO POSTOJNSKEGA PARTIZANA

Nedavno je organiziral postojanski Partizan izbirne smučarske tekme za člane, mladince in pionirje, ki bodo zastopali Postojno, na vseprimeskem tekmovanju v Idriji. Naslopi je 9 članov, 12 mladincov, 5 mlajših mladincov in 20 pionirjev.

Med člani je zmagal v tekmi Emil Kranjc, v slalomu pa Klavdij Klača. Pri mladincih sta bila najboljša v tekmi Dušan Garzaroli in v slalomu Črto Jordan, pri mlajših mladincih pa je zmagal v slalomu

Angela Kordež je na letosnjem največji zimskošportni prireditvi (Zimskošportni teden Gorenjske) zasedla prvo mesto med članicami v teknu na 6 km.

Franc Celen. Med plomerji se je najbolj odlikoval Anton Čebohin, ki je zmagal v slalomu.

Tekmovanje je pokazalo, da je ta panoga v Postojni že na precejšnji višini in da smo upati na uspeh v Idriji.

—mil

MEDDRUŠTVENE SMUČARSKE TEKME V LOKVHU

V nedeljo 24. t. m. priredi SŠD »Zelezničar« meddruštvene tekme v tekih, in sicer na 15 km za člane, na 12 km za mladince, na 8 km za članice, na 6 km za mladinke ter v skokih za člane na 32 metrski skakalnici. — Žrebanje vrstnega reda tekmovalcev bo ob 8. uri zjutraj v hotelu »IX.«, korpusac na Lokvah.

Tekmovalci in smučarji sploh, poslužite se ugodne avtobusne zvez! Avtobus, ki odhaja iz Kopra ob 12.30 ima v Solkanu direktno zvezo z avtobusom, ki vozi na Lokve, kamor pripelje ob 19. uri. Povratek z Lokev ob 5.10 zjutraj s prihodom v Kopar ob 11.05. — Eventualne rezervacije javite neposredno upravi hotela.

Dekančani so zanimajo za šah

Nedavno sta znana koprska šahista Hribar in Žerjal odigrala v Dekanih simultanki z domačimi šahisti. Vsak od njiju je imel po 10 nasprotnikov. Dekančani so se v tej borbi zelo dobro odrezali, saj so proti Hribarju dobili štiri partie,

proti Žerjalu pa tri in eno remizirali. Hribarja so premagali Danilo Šik, Branko Mašlaža, Alekšij Gregorić, in Milan Gregorić. Žerjal pa je izgubil z Vukadinovičem, Stojanovičem in Tošo ter remiziral s Cerlajnom.

Simultanki nista pokazali samo, da dekanški šahisti napredujejo v kvaliteti igre, temveč se pri njih tudi vse bolj širi zam'anje za šah. Veliko je bilo namreč opazovalcev, ki bi radi igrali, pa jim je bilo to onemogočeno zaradi pomanjkanja šahovnic. Mislimo, da je še vedno čas, da okrajni šahovski odbor popravi napake, ki jih je delal v preteklosti in da uporabi podporo, ki jo daje v ta namen ljudska oblast, za nabavo šahovnic in literaturo za podeželske šahovske krožke in na ta način omogoči razširitev te plemenite igre med našim podeželskim ljudstvom in dečlavstvom.

M. G.

Mačrti sečoveljskih šahlstov

Sahovska sekcija kulturno просvetnega delavskega društva Svoboda se pridruži pripravlja za razne nastope v letošnjem letu. Predvsem namerava tekmovati v okviru turnirja vseh KPD Svoboda Slovenije, ki bo v aprilu letos v Ljubljani. Sklenili so, da bodo mestno odigrali dva brzoturnirja in studirali šahovsko literaturo.

Sekcija šteje 22 članov. Letos si bodo prizadevali vključiti čim več mladine.

N. V.

Šah v Idriji

Na potovanju po Primorskem je v Idriji v petek 15. jan. odigral simultanki ing. Vidmar Milan proti 29 idrijskim šahistom, ki pa so dosegli dokaj skromen uspeh: 2 remizija in 17 poraz. Severja in Pirša. Iz Idrije je nadaljeval pot v Tolmin v spremstvu tajnika Šahovske zveze Slovenije, ki poskuša navezati tesnejše stike s primorskimi šahisti za razvoj šahovske igre v tem najbolj zaupšenem predelu.

Upravi

SLOVENSKEGA JADRANA

KOPER

Santorijeva 26 - Poštni predal 2

Z A D O B R O V O L J O

KOMU SE MUDI

Nekaj ljudi preganja cigana, ki so ga zalutili pri kraji.

»Stoj, cigana! vpijojo ljudje.

»Stoje, jim odvrne cigan, »vam ni treba bežati!«

Prehod v višjo kakovost

Zena možu, ki ga je poslala z volumno po premog: — Kje imaš pa premog, to je vendar sam prah!

Mož odgovori: — Molč, že zopet se vtikuješ v stvari, ki jim nisi kos. Kaj pa ti veš, če ni to premog v prahu?

PREPOZNO JE PRIŠEL

»Vi iščete službo? Kakšen poklic pa imate?«

»Nastopal sem kot poziralec plemenov v cirkusu.«

»Škoda, da niste prišli pred dve mačne dnevoma, ko nam je pogorelo pol vasi.«

ŠKOTSKA DEMONSTRACIJA

Skupina nasprotnikov škotske vlade je nekoč organizirala veliko demonstracijo. Policija je dobila nalog, da to demonstracijo razbije, vendar brez uporabe orožja. Ko jim po daljšem prizadevanju ta namera ni uspela, je prišla šefu policije na pamet sijajna misel. Pozval je nekaj članic raznih dobrodelnih društev in jih naprosil, naj gredo med demonstrante pobirat prispevke.

V dobrimi minuti so se demonstranti razbežali.

ŽALOSTNO, A RESNIČNO

»No, draga moja, ali zaslужite novi službi več denarja?«

»Ne, dragi prijatelj, sedaj delam zastonj, ker sem se poročila.«

RESITEV KRIŽANKE IZ PREJSNJE STEVILKE

Vodoravno: 2. radio, 7. ob. 8. gong, 10. tro, 12. kje, 13. doba, 15. en, 16. okop, 17. Zala, 18. ki, 19. it, 20. rman, 22. galop, 23. če, 25. tale, 26. ime, 28. kip, 29. nivo, 31. ne, 32. aleja.

Navpično: 1. Pot do zločana, 3. Ag. 4. dok, 5. in je, 6. Ogenj in pepel, 8. brokat, 11. obol, 14. aparat, 18. kacilin, 21. mlak, 24. Emil, 27. Eve, 30. oj.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Stožec — Tiskarnica »Jadranc« v Kopru Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorijeva ulica 26, tel. 170, poštni predal 2

zad, jenu od daleč gledala tiste na odri, taku de nisem nanka dobru včela kakšu so oblecene. Blo je taku mrzlu, de sem valje počutila, kakšu mi hodi nekej po nogah. Domu sem komaj pršla, taku me je vse bolelo. Zdej pa se ne morem obrniti nanka z glavo.«

»Ma ne joči za tu, draga Juca. Ti bo pasalo, sem jo tolažil. Takoj sem uganil, da se je našla reumatizma, ki ga jaz poznam še od rajne Avstrije iz Galicije. Šel sem po zdravniku ki je v resnici ugotovil težak primer reumatizma. Namazal sem jo z brinjevecem, toda ni pomagalo. Sedaj leži v bolnici. Vso so »začasnilo« od nog do glave, le jezik so ji pustili »fraja«, zato ker je ženska. Tako sem doma sam in si ne znam pomagat. Vražja Traviata. Provinala me je do kraja. Edino dobro stran je imela, da je spravila v neposreden stil mene in Juco, da sva tako rekoč ritificira sporazum o medsebojnih odnosih, toda to me bo prekletno stalo.«

Zaradi bolezni moje Juce nisem utegnil ta teden niti prebrati pošte, ki mi se nabira na mizi. Kar sem na hitrico pogledal, so same pritožbe in prošnje, kakor prejšnji teden. Nekateri delavci in nameščenci iz Kopra se tožijo, da ne dobivajo več za ločeno gospodinjstvo, od kar si je njihov direktor pripeljal ženo k sebi, pa se ne morem spomniti, v katerem gradbenem podjetju se to dogaja. Sedaj, ko je Juca v bolnici, bom tudi jaz napravil prošnjo za ločeno gospodinjstvo, čeprav sva tu do zdaj živila precej ločeno.

Predlogov za prekrstitev pa je cel kup. Nekateri so vprašali, če je menju znano, da bomo spet kmalu pili vino iz podjetja »Baštanci«. V Piranu bodo baje kmalu imeli paroplovno družbo »Vale«, samo čakajo, da jim koprska »Omnia« pošlje »Sidro« ki je sedaj na varjenju pri »Techni-

kie v Izoli. Tako vidite, bomo imeli velikansko konkurenco podjetij, ki bodo prodajala svoje proizvode brez faktorjev. S faktorjem šest se bodo prodajale še naprej edino ribe o koprski ribarnici, ker prihajajo iz inozemstva, od daleč. Nekateri vrste celo iz Atlantskega oceana.

Neki prijatelj se mi je prejšnji teden pojavil, da se je tuširal v novem koprskem kopalništvu. Tuš so že inštalirani v vseh prostorih, ki so zelo zračni, toda moram paziti, da pride do točno, ko pošteno dežuje, ker drugače ne funkcioniра. Nasmejal sem se njegovi priponbi, saj je vendar samo po sebi razumljivo, da se človek brez vode ne more tuširati.

Metereološka postaja v Kozini mi pa sporoča, da se je burji žrelo pojavilo. Poklicali so mehaničarje, da ji popravijo sapniki, ker težko diše. V kratkem dobi tudi nove zobe in bo še to zimo sikala, da bo veselje. Jaz bi pa rad, da kmalu začneš kakor okrog novega leta, da bi mi se Juca vrnila domov, ker burja zdravi vse bolezni razen dedne nositi in ljubezni.

S Krasa in Brklinov se pa nič ne oglašuje. Pepo Martinov iz Dutovljevi mi je pravil, da ni treba za sedaj niti pričakovati iz njihovega kraja pritožb ali prošenj, ker nimajo časa za takšne vprašanja zadeve. Pri njih ta in drugi mesece koljejo, da eviljenje že ob zori zbuli vse Krasce. Sedaj so na programu le mulce, ovirki, prata in teran. Povabil me je na klobase, ki jih izdelujejo po najnovnejši metodni iz preteklega stoletja. Obljubil sem, da pridek k njim na obisk, dim se bo Juca vrnila iz ospitala, samo naj me je po vleče za nos, kakor imajo Kraševci navado. O tem, če bo Pepo držal besedo, vam bom pa takrat povedal.

Vaš Vane